

proti

a zavést
at se tělo

Umělé
ní bez-

čer-
Ne-
vati

Tak šl.

mouchy

a hmyz

nákazu

(nemoci).

Jako levnou zábavnou četbu doporučujeme:

- »ČESKÝ HUMOR«, vybrané práce nejlepších českých humoristů o 92 stranách textu. Cena 30 hal.
- »HUMORESKÝ« Břeňka Otýna o 96 textových stranách. Cena 30 haléřů.
- »ROZTOULANĚ«, povídky a humoresky od J. F. Karasa, o 80 stranách. Cena 30 haléřů.
- »TROSEČNÍCI«, román od Jiřího Sumína, vyšel jako svazek 6. o 114 stranách. Cena 30 haléřů.
- »Z ČESKEHO PARNASU«, (výbor z nového českého básnictví, na 50 básní) 38 stran textu. Cena 30 haléřů.
- »POVÍDKY«, Svazek II. o 95 stranách textu. Cena 30 haléřů. — Svazek III. o 93 stranách. Cena 30 haléřů. — Svazek IV. o 72 stranách. Cena 30 haléřů.
- »ČTĚSTÍ HRICHEM ZLACENĚ«, povídky Jul. Skarlandta. Na 220 stran četby. Cena K 1.90, vázané K 2.30.
- »MIV«, obrázkový zábavný časopis ročník I.—VI. Jednotlivé ročníky a K 1.80, vázané po K 2.50.
- »LACINÉ ČTENÍ«, kniha o 352 stranách upravená z textové části kalendářů posledních tří ročníků Rodinného kalendáře. Cena 80 haléřů.
- »JAK MÁME ŽÍT«, vzácné rady pro život přinášející spisek za 50 haléřů.
- RODINNÝ KALENDAŘ »NOVÉHO LIDU« na rok 1916 s velmi cenným, zajímavým obsahem zábavným, poučným a prakticky upraveným zápisníkem. Cena 80 haléřů, poštou 90 haléřů.
- KAPESNÍ KALENDAŘ »NOVÉHO LIDU« na rok 1916 v pěkné moderní vazbě, přinášející na 144 textových stranách spoustu poučných statí pro každého nesmírně důležitých, s prakticky upraveným zápisníkem a částí poznámkovou. Cena 70 haléřů, poštou 80 haléřů.

Ukázkové číslo »NOVÉHO LIDU« zdarma.

Všechny zde uvedené spisy za předem zaslány obnos expeduje

ADMINISTRACE »NOVÉHO LIDU« V BRNĚ,
Pelařská ulice č. 1.

Moje adresa: Mokošín
 Prof. And. Kocián Pardubice
 98 rep. 4. dub. 1945
 Jsem low grade 2.00
 Adresa: Mokošín
 Páně Kociánová
 K. K. K.
 P. P. P.
 P. P. P.
 P. P. P.

ZÁPISNÍK A VŠEOBECNÝ RÁDCE

CENA 1 K.

V BRNĚ 1915.

Nákladem »Nového Lidu«. — Tiskem kni-
hárny Pokorný a spol.

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památčné dny
1	S.	Nový rok	Nový rok	1. 1876 zavedena metrická soustava v Rakousku.
2	N.	Jm. Ježíš	Blahusa	2. 1080 zapovídá papež Řehoř VII. čtení bible.
3	P.	Jenovefy	Ženevy	4. 1859* Karel V. Rais, spisovatel.
4	Ú.	Gordia	Izabely	6. 1829 † v Brně národní buditel Josef Dobrovský.
5	S.	Telesf. ☉	Jarlocha	8. 1642 † slavný hvězdář Galileo Galilei.
6	Č.	Sv. 3 králů	Zjev. P.	17. 1706* Benjam. Franklin.
7	P.	Luciana	Melanie.	18. 1409 vydává Václav IV. „Kutnohorský dekret“.
8	S.	Erharda	Erharda	19. 1736* J. Watt, vynálezce parního stroje.
9	N.	Basilíše	Ctimíra	21. 1862 † spisov. B. Němcová.
10	P.	Agathona	Dobrosł.	24. 1852 † J. Kollár, básník, buditel.
11	Ú.	Hygina I.	Bohdana	27. 1756* W. A. Mozart, hudeb. skladatel.
12	S.	Arnošta ☉	Arnošta	30. 1527 Ferdinand I. přísahá u jhlavy na práva zemská.
13	Č.	Leontina	Leontina	
14	P.	Hilaria	Hilaria	
15	S.	Pavla p.	Mich. pr.	
16	N.	Marcela	Marcela	
17	P.	Antonína	Antonína	
18	Ú.	Petra v Ř.	Prisky	
19	S.	Kanuta	Prospěcha	
20	Č.	Fab. a Šeb.	Fab. a Šeb.	
21	P.	Anežky ☉	Anežky	
22	S.	Vincence	Čeňka	
23	N.	Z. P. M.	Emerencie	
24	P.	Timothea	Blahoboje	
25	Ú.	Pavla o.	Ananiáše	
26	S.	Polykarpa	Polykarpa	
27	Č.	Jana Zlat.	Jana Zlat.	
28	P.	Karla V. ☉	Karla V.	
29	S.	Frant. S.	Arnulfa	
30	N.	Martina p.	Adelgundy	
31	P.	Petra N.	Virgila	

Čiň tak, jak sobě přeješ, aby jiní ti činili.

12. prosinec / k moci komf. d. od 5. vach.

29 dní

ÚNOR

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památne dny
1	Ú.	Ignáce	Ignáce	2. 1826 provozována v Praze první česká opera (Frant. Škroupa „Dráteník“). 4. 1808 * v Kutné Hoře spis. J. K. Tyl. 9. 1759 * v Klatovech spisov. V. M. Kramérius. 10. 1789 zrušil císař Josef II. robotu. 10. 1847 * slav. vynálezce T. Edison. 13. 1883 † hudební skladatel R. Wagner. 16. 1861 oktrojovaná ústava. 16. 1853 * v Lounech Jar. Vrchlický. 17. 1867 Rakousko rozděleno v polovice Uhry dostaly ústavu. 18. 1546 † Martin Luther. 19. 1473 * hvězdář Koperník. 20. 1523 * spisovatel Jan Blahoslav, bisk. československý. 21. 1846 * Sv. Čech. 22. 1910 vyhlášena ústava v Bosně. 23. 1908 Svatopl. Čech. 24. 1830 * spisov. K. Světlá. 27. 1849 * spisovatel V. Beneš Třebízský.
2	S.	Hromnic	Ob. Páně	
3	Č.	Blažeje	Blažeje	
4	P.	Veroniky	Veroniky	
5	S.	Háty	Háty	
6	N.	Doroty	Doroty	10. 1789 zrušil císař Josef II. robotu. 10. 1847 * slav. vynálezce T. Edison. 13. 1883 † hudební skladatel R. Wagner. 16. 1861 oktrojovaná ústava. 16. 1853 * v Lounech Jar. Vrchlický. 17. 1867 Rakousko rozděleno v polovice Uhry dostaly ústavu. 18. 1546 † Martin Luther. 19. 1473 * hvězdář Koperník. 20. 1523 * spisovatel Jan Blahoslav, bisk. československý. 21. 1846 * Sv. Čech. 22. 1910 vyhlášena ústava v Bosně. 23. 1908 Svatopl. Čech. 24. 1830 * spisov. K. Světlá. 27. 1849 * spisovatel V. Beneš Třebízský.
7	P.	Romualda	Romualda	
8	Ú.	Milady	Mikata	
9	S.	Apoleny	Apolonie	
10	Č.	Školast.	Školastiky	
11	P.	Evrosiny	Boženy	10. 1789 zrušil císař Josef II. robotu. 10. 1847 * slav. vynálezce T. Edison. 13. 1883 † hudební skladatel R. Wagner. 16. 1861 oktrojovaná ústava. 16. 1853 * v Lounech Jar. Vrchlický. 17. 1867 Rakousko rozděleno v polovice Uhry dostaly ústavu. 18. 1546 † Martin Luther. 19. 1473 * hvězdář Koperník. 20. 1523 * spisovatel Jan Blahoslav, bisk. československý. 21. 1846 * Sv. Čech. 22. 1910 vyhlášena ústava v Bosně. 23. 1908 Svatopl. Čech. 24. 1830 * spisov. K. Světlá. 27. 1849 * spisovatel V. Beneš Třebízský.
12	S.	Eulalie	Eulalie	
13	N.	Jordána	Jordána	
14	P.	Valent.	Valentiny	
15	Ú.	Rajmunda	Faustina	
16	S.	Juliany	Juliany	10. 1789 zrušil císař Josef II. robotu. 10. 1847 * slav. vynálezce T. Edison. 13. 1883 † hudební skladatel R. Wagner. 16. 1861 oktrojovaná ústava. 16. 1853 * v Lounech Jar. Vrchlický. 17. 1867 Rakousko rozděleno v polovice Uhry dostaly ústavu. 18. 1546 † Martin Luther. 19. 1473 * hvězdář Koperník. 20. 1523 * spisovatel Jan Blahoslav, bisk. československý. 21. 1846 * Sv. Čech. 22. 1910 vyhlášena ústava v Bosně. 23. 1908 Svatopl. Čech. 24. 1830 * spisov. K. Světlá. 27. 1849 * spisovatel V. Beneš Třebízský.
17	Č.	Flaviana	Simona	
18	P.	Mansveta	Mansveta	
19	S.	Konráda	Kunráta	
20	N.	Nikefora	Oldřicha	
21	P.	Eleonory	Eleonory	10. 1789 zrušil císař Josef II. robotu. 10. 1847 * slav. vynálezce T. Edison. 13. 1883 † hudební skladatel R. Wagner. 16. 1861 oktrojovaná ústava. 16. 1853 * v Lounech Jar. Vrchlický. 17. 1867 Rakousko rozděleno v polovice Uhry dostaly ústavu. 18. 1546 † Martin Luther. 19. 1473 * hvězdář Koperník. 20. 1523 * spisovatel Jan Blahoslav, bisk. československý. 21. 1846 * Sv. Čech. 22. 1910 vyhlášena ústava v Bosně. 23. 1908 Svatopl. Čech. 24. 1830 * spisov. K. Světlá. 27. 1849 * spisovatel V. Beneš Třebízský.
22	Ú.	Petra st.	Petra stol.	
23	S.	Petra D.	Serenia	
24	Č.	Den přest.	Den přest.	
25	P.	Matěje	Matěje ap.	
26	S.	Valburgy	Valburgy	10. 1789 zrušil císař Josef II. robotu. 10. 1847 * slav. vynálezce T. Edison. 13. 1883 † hudební skladatel R. Wagner. 16. 1861 oktrojovaná ústava. 16. 1853 * v Lounech Jar. Vrchlický. 17. 1867 Rakousko rozděleno v polovice Uhry dostaly ústavu. 18. 1546 † Martin Luther. 19. 1473 * hvězdář Koperník. 20. 1523 * spisovatel Jan Blahoslav, bisk. československý. 21. 1846 * Sv. Čech. 22. 1910 vyhlášena ústava v Bosně. 23. 1908 Svatopl. Čech. 24. 1830 * spisov. K. Světlá. 27. 1849 * spisovatel V. Beneš Třebízský.
27	N.	Markéty	Leksy	
28	P.	Ctirada	Leandra	
29	Ú.	Romana	Osvalda	

Mysli si: Co učiním dnes komu dobrého?

10. jsme byli již mýřech břežt.
25. jsme odjeli z Prahy do
jeli jsme do Čapen soumu do
Vojčina za Vladimíra Volinského.

31 dní

BŘEZEN

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1	S.	Albina	Běluše	2. 1458 zvolen Jiří z Poděbrad králem českým.
2	Č.	Anežky	Simplicia	2. 1824 * Bedřich Smetana.
3	P.	Kunhuty	Kunhuty	3. 1903 † Fr. Lad. Rieger.
4	S.	Př. sv. Václ.	Adriana	4. 1849 oktrojovaná ústava.
5	N.	Kazimíra	Fridolina	5. 1851 * slavný malíř V. Brožík.
6	P.	Bedřicha	Bedřicha	6. 1827 † skladat. L. Beethoven.
7	Ú.	Tomáše A.	Tomáše	7. 1799 * Fr. Lad. Čelakovský.
8	S.	Popelec	Radka	1905 stává se Nor-sko samostatným královstvím.
9	Č.	Františky	Crhy a Str.	1850 * prof. T. G. Masaryk.
10	P.	40 mučed.	Alexandra	11. 1500 schváleno Vladislavovo „zřízení zemské“.
11	S.	Konst.	Dobromila	13. 1741 nar. císař Josef II.
12	N.	Řehoře I.	Řehoře	17. 1849 dána mě- stům a obcím samo- správa.
13	P.	Růženy	Růženy	22. 1808 † V. M. Kramerius.
14	Ú.	Matyldy	Matyldy	28. 1592 * v Uher. Broď J. A. Komen- ský.
15	S.	Longina	Dluhoše	29. 1810 první ti- skový rychlois.
16	Č.	Klemen.	Jindřicha	
17	P.	Patrika	Gertrudy	
18	S.	Edvarda	Edvarda	
19	N.	Josefa p.	Josefa p.	
20	P.	Jáchyma	Jáchyma	
21	Ú.	Benedikta	Benedikta	
22	S.	Oktaviána	Kazimíra	
23	Č.	Serap.	Udusa	
24	P.	Gabriela	Gabriela	
25	S.	Zv. P. M.	Vtěl. Páně	
26	N.	Haštala	Emanuela	
27	P.	Viktorina	Ruperta	
28	Ú.	Jana K.	Eustacha	
29	S.	Eustasia	Malcha	
30	Č.	Kvirina	Zosia	
31	P.	Kvidona	Kvidona	

Spoření — základ blahobytu.

1. jeme se ve Vorčíně nahradit grovdi
Dne 23. jeme odmořovali z Vorčínu
u Vladimír Tolínokj na cestách státi.
23. do 27. jeme moři rovali na Luck
tome jeme iko-li ari do 30 na
regiment kde jeme kniznu byli
přičten

M. K. K.

30 dní

DUBEN

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1	S.	Hugona	Theodosie	1. 1848 vyšlo 1. č. Havlíčkových „Národních Novin“.
2	N.	Frant. ☉	Františka	5. 1835 * básník V. Hálek.
3	P.	Richarda	Richarda	1897 vydána Badeného jazyková nařízení pro Čechy a 22. pro Moravu.
4	Ú.	Isidora	Isidora	7. 1348 založena universita pražská.
5	S.	Vincence	Vincence	Generální sněm všech zemí českých.
6	Č.	Celest.	Irenea	8. 1905. † vzácný Slovan, bisk. Strossmayer.
7	P.	Hermana	Eberharda	14. 1849 prohlásili se Uhři samostatnými a na Rakousku nezávislími.
8	S.	Alberta	Apolonie	16. 1838 * skladatel K. Bendl.
9	N.	Rostislava	Demetria	17. 1790 † ve Filadelfii B. Franklin.
10	P.	Mechtil. ☉	Daniela	21. 1628 vystěhovalo se z Čech 36.000 českých rodin, nechtějící vzdáti se své víry.
11	Ú.	Lva I. pap.	Lva	25. 1848 vyhlášena ústava v Rakousku.
12	S.	Julia	Julia	26. 1841 * básník J. Zeyer.
13	Č.	Hermeneg.	Justina	
14	P.	Tiburcia	Ctibora	
15	S.	Anastasia	Olympia	
16	N.	Květná ned.	Arona	
17	P.	Rudolfa	Petra Kan.	
18	Ú.	Venera ☉	Valera	
19	S.	Krescence	Hermogena	
20	Č.	Zel. čtvrtek	Zel. čtvrtek	
21	P.	Vel. pátek	Vel. pátek	
22	S.	Bílá sobota	Bílá sobota	
23	N.	Hod. B. vel.	Hod. B. vel.	
24	P.	P. velik. ☉	Pond. velik.	
25	Ú.	Marka ev.	Marka ev.	
26	S.	Kleta	Nestora	
27	Č.	Jaroslava	Anastazia	
28	P.	Vitališe	Vitála	
29	S.	Petra v.	Sibyly	
30	N.	Kateřiny	Hildegardy	

Hněv a jazyk na uzdě měj.

3. dubna jsme vyjeli s Lichou dlehlín
jeli jsme přes Brankou v Slavín
Přerou nahoravě, Videre v Rakousku
dobruh. "Luce Rok Horní" Tylovy
Ysoprub. a obšli jsme v jirních
typoleh v Brankole dne 1. 4. v noci
8. jme přimostírovali do
sv. Michaela, přes Boben.
11. jme na vel. v Michaela dlehlín
marš celý den vyjela 1740. m. il
jme natolik ten 4. podi nu, slovípoli
jme do príměstských vrchů, dlehlín
všechno v nejvyšším rozkvětu a na
vrcholi mnoho šátek. 15. jme byli na vrch
Vingona vysohy 1774. a tehdy jsme vyjeli na nejvyšší
vrch v okolitostech od nás 10. kni. vysohy 1896. m.
11. jme byli a. meramu A

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1	P.	Fil. a Jak.	Fil. a Jak.	1. 1904 † skladat.
2	Ú.	Zikmun. ☉	Zikmunda	A. Dvořák.
3	S.	Nal. sv. kř.	Nal. sv. kř.	1519 † slav. malíř
4	Č.	Floriana	Floriana	L. da Vinci.
5	P.	Pia V. pap.	Gotharda	1813 vítězství Na-
6	S.	Jana ap.	Dětřicha	poleona proti Rusku, Anglii, Prusku a Švédsku.
7	N.	Stanislava	Stanislava	4. 1645 Švédové
8	P.	Zj. s. Mich.	Zj. s. Mich.	oblehli Brno.
9	Ú.	Rehoře	Rehoře	12. 1884 † Bedřich
10	S.	Blaženy ☉	Gordiana	Smetana.
11	Č.	Mamer.	Mamer.	15. 1785* Pavel Jos.
12	P.	Pankráče	Pankráče	Šafařík.
13	S.	Serváce	Serváce	26. 1876 † Fr. Pa- lacký v Praze.
14	N.	Bonifáce	Bonifáce	30. 1434 bitva u
15	P.	Žofie	Žofie	Lipán, kde Táboři a
16	Ú.	Jana N.	Peregrina	Síroci poražení.
17	S.	Paskala ☿	Jošta	866 po prvé pro- vozována Smetanova
18	Č.	Venance	Venance	"Prodaná nevěsta".
19	P.	Petra C.	Potenciána	416 upálen byl
20	S.	Bernarda	Athanacia	v Kostnici Jeroným Pražský.
21	N.	Felixe	Felixe	31. 1818* dějepisec
22	P.	Julie	Julie	V. VI. Tomek.
23	Ú.	Ubalda	Prudencie	
24	S.	Jany ☾	Heleny	
25	Č.	Řehoře	Urbana	
26	P.	Filipa	Bedy	
27	S.	Jana P.	Luciana	
28	N.	Viléma	Viléma	
29	P.	Maxima	Maxima	
30	Ú.	Ferdin.	Ferdin.	
31	S.	Petron.	Petron.	

Z pilnosti se štěstí rodí.

Dne 5. jme byli na vrch Tenagol 1758 m.
od 8. do 14. jme měli samé vybuchy po
kopci. 14. 15. jme měli psoť
dne 15. jme museli vstoupit do
16. jme vstoupili do Marvoni. 17. jme vstoupili do
jme vstoupili do Lopy. 20. jme
byli až do 30. jme stli do Marvoni
21. jme byli až do 1. června.

31 dní

ČERVENEC

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1 S.	Theobalda	Děpolta		6. 1415 upálen M. Jan Hus.
2 N.	Navšt. P. M.	Kamila		9. 834 nar. spisovatel Jan Neruda.
3 P.	Heliodora	Heliodora		16. 1773 * J. Jungmann.
4 Ú.	Prokopa	Prokopa		18. 870 prohlášení neomylnosti papežů jako nový článek víry.
5 S.	Cyr. a Met.	Filomeny		25. 1813 první zkoušky s lokomotivou.
6 Č.	Isaiáše	Oldřicha		28. 1742 postoupila Marie Teresie Prusku Horní a Dolní Lužici, Slezsko a hr. Kladské.
7 P.	Vilibalda	Veslava		29. 1856 + Karel Havlíček Borovský.
8 S.	Alžběty	Kiliana		
9 N.	Vavřince	Brikciho		
10 P.	7 bratří	Amalie		
11 Ú.	Pia I. p.	Pia		
12 S.	Jana K.	Jindřicha		
13 Č.	Markéty	Markéty		
14 P.	Hroznaty	Karoliny		
15 S.	Jindřicha	Roz. apošt.		
16 N.	Marie K.	Ruty		
17 P.	Alexia	Aleksy		
18 Ú.	Kam. z L.	Arnolda		
19 S.	Vinc. P.	Stelly		
20 Č.	Jarolína	Eliáše		
21 P.	Anakleta	Daniela		
22 S.	Máří M.	Mar. Magd.		
23 N.	Apolináře	Olgy		
24 P.	Kristiny	Kristiny		
25 Ú.	Jakuba ap.	Jakuba ap.		
26 S.	Anny	Anny		
27 Č.	Bonavent.	Pantaleona		
28 P.	Innocence	Innocence		
29 S.	Boženy	Marty		
30 N.	Abd. a S.	Bořivoje		
31 P.	Ignáce z L.	Hynka		

1. 1. 1871 byli v ruce...
 2. 1. 1871 byli v ruce...
 3. 1. 1871 byli v ruce...
 4. 1. 1871 byli v ruce...
 5. 1. 1871 byli v ruce...
 6. 1. 1871 byli v ruce...
 7. 1. 1871 byli v ruce...
 8. 1. 1871 byli v ruce...
 9. 1. 1871 byli v ruce...
 10. 1. 1871 byli v ruce...
 11. 1. 1871 byli v ruce...
 12. 1. 1871 byli v ruce...
 13. 1. 1871 byli v ruce...
 14. 1. 1871 byli v ruce...
 15. 1. 1871 byli v ruce...
 16. 1. 1871 byli v ruce...
 17. 1. 1871 byli v ruce...
 18. 1. 1871 byli v ruce...
 19. 1. 1871 byli v ruce...
 20. 1. 1871 byli v ruce...
 21. 1. 1871 byli v ruce...
 22. 1. 1871 byli v ruce...
 23. 1. 1871 byli v ruce...
 24. 1. 1871 byli v ruce...
 25. 1. 1871 byli v ruce...
 26. 1. 1871 byli v ruce...
 27. 1. 1871 byli v ruce...
 28. 1. 1871 byli v ruce...
 29. 1. 1871 byli v ruce...
 30. 1. 1871 byli v ruce...
 31. 1. 1871 byli v ruce...

31 dní

SRPEN

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1	Ú.	Petra v ok.	Menand	1545 * Daniel A.
2	S.	Alfonsa	Gustava	z Veleslavína.
3	Č.	Štěpána n.	Augusta	1696 * Pr. Diviš,
4	P.	Dominika	Dominika	vynál. bleskosvodu.
5	S.	Marie Sn.	Airy	4. 1306 zavražđen v Olomouci poslední Premyslovec.
6	N.	Prom. P.	Oldřišky	1789 ve Francii
7	P.	Kajetána	Oldřicha	zrušují se šlechtická
8	Ú.	Cyriaka	Cyriaka	práva a výsady.
9	S.	Romana	Jaroslava	8. 1884 † dr. Mir.
10	Č.	Vavřince	Vavřince	Tyrš, zakladatel So-
11	P.	Filomeny	Zuzany	kolstva.
12	S.	Kláry p.	Kláry	12. 1881 vyhořelo Nár. divadlo v Praze.
13	N.	Hypolita	Kasiana	14. 1436 přijímají
14	P.	Eusebia	Smila	stavové čeští Zik-
15	Ú.	Nvz. P. M.	Nanvz. M.	munda za krále.
16	S.	Rocha	Hrože	17. 1753 nar. Josef
17	Č.	Liberata	Liberata	Dobrovský.
18	P.	Heleny	Jeleny	28. 1828 nar. Lev
19	S.	Ludv. T.	Sebalda	Nik. Tolstoj.
20	N.	Bernarda	Bernarda	
21	P.	Jany Fr.	Hartvika	
22	Ú.	Timothea	Žibřida	
23	S.	Filipa B.	Zdeňka	
24	Č.	Bartol.	Bartolom.	
25	P.	Př. sv. Vojt.	Ludvíka	
26	S.	Ludvíka	Adriana	
27	N.	Josefa K.	Jaromíra	
28	P.	Augustina	Augustina	
29	Ú.	Jana stětí	Niceáše	
30	S.	Růženy	Přibíka	
31	Č.	Rajmunda	Rajmunda	

Zužitkuj dobře času!

2. srpna byli na feldovaci 23 hodin stali na starém
 v jím dostal naxpěl listek saslani 2. 19. 8.
 12. srpna přišli mi navštívit se sdílením se se
 nachází v saské v Rusku. 13. srpna byl ve
 mlýne na feldovaci. 14. srpna byl na feldovaci
 16. srpna se učili saskými s morskými proti spore
 17. srpna byl na feldovaci s. pod školou s. m. m. m.
 19. srpna byl na feldovaci. 21. srpna byl na
 feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 22. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 23. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 24. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 25. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 26. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 27. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 28. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 29. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 30. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore
 31. srpna byl na feldovaci s. saskými s morskými proti spore

30 dní

ZÁŘÍ

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1	P.	Jiljího	Jiljího	
2	S.	Štěpána	Arnošta	1. 1845 zahájena jízda na první dráze české Praha—Olomouc.
3	N.	Andělů str.	Mansveta	1894 † mecenáš V. Náprstek.
4	P.	Rozálie	Rozálie	4. 837 první depeše telegrafická, zasláná vynález. Morseem.
5	U.	Viktorina	Viktorina	7. 1848 poddanství selské zrušeno.
6	S.	Zachar.	Boleslava	1899 † spisovatel Karolina Světlá.
7	Č.	Reginy	Reginy	8. 184 * skladatel Ant. Dvořák.
8	P.	N. P. M.	Nar. M.	10. 1822 * Jindřich Fügner.
9	S.	Gorg.	Brunona	12. 871 vydal císař František Josef I. reskript, že se dá korunovati za čes. krále.
10	N.	Jm. P. M.	Mikuláše	17. 1834 * M. Tyrš.
11	P.	Prota	Hyacinta	20. 1870 konec světského panství papežského.
12	U.	Macedonia	Kvidona	
13	S.	Amáta	Miloně	
14	Č.	Pov. sv. kř.	Kornela	
15	P.	Nikod.	Mariany	
16	S.	Ludmily	Ludmily	
17	N.	Lamberta	Lamberta	
18	P.	Josefa K.	Tita	
19	U.	Januaria	Januaria	
20	S.	Eustacha	Stacha	
21	Č.	Mat. ap.	Matouše	
22	P.	Maurice	Mořice	
23	S.	Tekly	Tekly	
24	N.	Gerharda	Jermáře	
25	P.	Tom. V.	Kleofáše	
26	U.	Pravoslava	Pravom.	
27	S.	Kos. a D.	K. a Dam.	
28	Č.	Václava*)	Václava	
29	P.	Michala	Michala	
30	S.	Jerónýma	Jarolíma	

*) Zasn. svátek v Čechách

1. jom byli na hoře na staré feldvási kde nám bylo ještě dosti dobrá a do mlýna byla po 21. srpna tuha artillerie více jen stali panství, a jome se koupali v ov. Petř. 4. jome byli na feldvási. 11. srpna 6 jome byli v bluhenskach na místě 12. komf. ta se byla koupal. 8. jome byli na feldvási na hoře. 5. jome postala nová hoř. f. t. na to. 9. a 10. jom propozoval svoje. 11. srpna dělal jsem pro oficiři baraky jiri. 12. srpna bylo jídla a jiri do 13. srpna v solotě a v uličce na mokochi jiri. 13. srpna 13. srpna jom se mnoho k. te. 14. srpna jom byli ve mlýně. 15. srpna stave novou budku pro nás. 16. jome byli na feldvási nahoře. 17. 18. 19. jome v olitovrati budky pro ofic. 20. 21. 22. jome olitali budku pro nás. 23. jome byli na feldvási na hoře v Tupuchim jiri. 24. srpna v nidi. 25. jome byli v mlýně na feldvási. 26. jome byli v plehovani. 27. jome v plehovani. 28. jome v plehovani. 29. jome v plehovani. 30. jome v plehovani. 31. jome v plehovani.

31 dní

ŘÍJEN

1916

Lat.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1 N.	Sl. růž.	Remig.		
2 P.	Leodeg.	Leodeg.		6. 1424 † J. Žižka z Trocnova.
3 Ů.	Kandita	Ludomír		12. 1492 objevil Kolumbus Ameriku.
4 S.	Frant. S. ☉	Frant. S.		13. 1781 udělil císař Josef II. náboženskou svobodu.
5 Č.	Placida	Placida		20. 1860 vydán diplom Říjnový, zavádějící ústavu.
6 P.	Brunona	Břeňka		21. 1125 † nejstarší kronikář Č. Kosmas.
7 S.	Marka	Libuše		23. 1526 zvolen Ferdinand I. králem čes.
8 N.	Brigity	Brity		27. 845 nar. ve Zbiroze básník J. V. Sládek.
9 P.	Diviše	Diviše		31. 1821 nar. Karel Havlíček Borovský.
10 Ů.	Fr. B.	Frida		
11 S.	Emiliána ☽	Emiliána		
12 Č.	Maxmil.	Maxmil.		
13 P.	Eduarda	Kolomana		
14 S.	Kalista I.	Burkarda		
15 N.	Posv. chr.	Terezie		
16 P.	Havla op.	Havla		
17 Ů.	Hedviky*	Hedviky		
18 S.	Lukáše a.	Lukáše ev.		
19 Č.	Petra z. A. ☾	Ferdin.		
20 P.	Jana Kent.	Vendelína		
21 S.	Voršily	Voršily		
22 N.	Korduly	Korduly		
23 P.	Severina	Šebíře		
24 Ů.	Rafaela	Rafaela		
25 S.	Kryšpína	Vilemíny		
26 Č.	Evarista ☼	Evarista		
27 P.	Sabiny	Sabiny		
28 S.	Šim. a J. a.	Anastázie		
29 N.	Narcise	Narcise		
30 P.	Marcela	Hvězdoně		
31 Ů.	Volfg.	Slav. ref.		

*) Zasněžený svátek ve Slezsku.

*1. jsme seděli do vlaku jeli jsme jako
kvartmástr napřed v 11 hod. dop.
Veštrmí, Corogno, Tien*

*20. 10. 1916
Jednotlivci
Posvázení*

30 dní

LISTOPAD

1916

Dát.	Den	Katolický	Evangelický	Památné dny
1	S.	Všech Sv.	Všech Sv.	1. 14. 9 počala vál-
2	C.	Pam. duš. ☾	Pam. duš.	ka husitská.
3	P.	Huberta	Huberta	7. 811 nar. Karel
4	S.	Karla B.	Otona	Jar. Erben.
5	N.	Emer.	Blandiny	1836 † básník K.
6	P.	Linharta	Linharta	Hynek Mácha.
7	Ú.	Engelb.	Engelb.	8. 1620 bitva na
8	S.	Bohumíra	Bohumíra	Bílé Hoře.
9	Č.	Theodora ☽	Bohdana	10. 1483 nar. Martin
10	P.	P. sv. Lud.	Pravoslava	Luther.
11	S.	Martina b.	Martina	18 6 nar. Karel H.
12	N.	Benedikt.	Jonáše	Mácha.
13	P.	Stanisl. K.	Diega	14. 1847 + J. Jung-
14	Ú.	Ondřeje	Levína	mann.
15	S.	Leopolda	Lipolta	15. 1670 † J. Amos
16	Č.	Otmara	Otomara	Komenský.
17	P.	Rehoře d. ☾	Bertolda	1865 † J. Fügner.
18	S.	Odon	Hildy	18. 1847 nar. Eliška
19	N.	Alžběty	Elišky	Krásnohorská.
20	P.	Felixe	Edmunda	24. 1571 + Jan Bla-
21	Ú.	O. P. M.	Smicha	hoslav, biskup česko-
22	S.	Cecilie p.	Vojislava	bratrský.
23	Č.	Klem. p.	Klementa	28. 1695 popraven
24	P.	Chrys.	Protáze	Jan Sladký (Kozina).
25	S.	Kateřiny ☽	Kateřiny	29. 1378 † Kare. IV.
26	N.	Mart. I. p.	Delfiny	
27	P.	Acháce	Liboústa	
28	Ú.	Rufa	Vintíře	
29	S.	Saturn.	Demetra	
30	Č.	Ondřeje a.	Ondřeje	

Miluj práci!

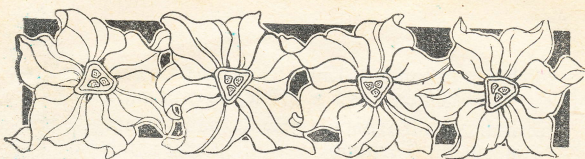
31 dní **PROSINEC**

1916

Dat.	Den	Katolický	Evangelický	Památne dny
1	P.	Eligia	Dluhoše	
2	S.	Bibiány ☉	Bibiána	2. 1805 bitva tří císařů u Slavkova.
3	N.	Frant. X.	Kasiána	1848 nastupuje vládu František Josef I.
4	P.	Barbory	Barbory	5. 1791 * W. A. Mozart.
5	Ú.	Judity	Sabaše	1880 Ústř. Matice šk. zahájila činnost.
6	S.	Mikuláše	Izidora	10. 18. 8 * dr. Frant. Ladislav Rieger.
7	Č.	Ambrože	Ambrože	17. 1787 * Jan E. Purkyně.
8	P.	P. P. M.	Kaj. d. ev.	19. 1831 * dr. Julius Grégr, politik český.
9	S.	Leokadie ☽	Běleny	21. 1850 * skladatel Zdeněk Fibich.
10	N.	Melchiad.	Jitky	1756 † Pr. Diviš.
11	P.	Damasa	Damasa	23. 1803 * Jan Eraz. Vogel.
12	Ú.	Sinesia	Donata	30. 1849 oktrojována národům rakouským ústava.
13	S.	Lucie	Lucie	
14	Č.	Nikasia	Duchosl.	
15	P.	Irenea	Kristiana	
16	S.	Albíny	Běluše	
17	N.	Lazara ☉	Lazara	
18	P.	Graciana	Vanibalda	
19	Ú.	Nemesia	Nemesia	
20	S.	Petra kl.	Izáka	
21	Č.	Tomáše	Tom. ap.	
22	P.	Zenona	Blaženy	
23	S.	Viktorie	Viktorie	
24	N.	Ad. a Evy ☽	Ad. a Evy	
25	P.	N. Páně	N. Páně	
26	Ú.	Štěp. m.	Štěpána	
27	S.	Jana ev.	Jana ev.	
28	Č.	Mladátek	Kastora	
29	P.	Tomáše	Milady	
30	S.	Davida	Davida	
31	N.	Sylvestra ☽	Sylvestra	

Važ si zdraví!

C. a k. vojsko.

Pěši pluky.

(Za číslem pluku uvedena země a okres, z něhož se tento doplňuje, pak jméno jeho, řeč pluku a sídlo štábu.)

1. slezský, Opava: »Císař«, něm., Krakov.
2. uherský, Brašov: »Alexandr I., císař ruský«, maďar. a rumun., Brašov.
3. moravský, Kroměříž: »Arcivévoda Karel«, čes., Těšín.
4. dolnorakouský, Vídeň: »Hoch- und Deutschmeister«, něm., Vídeň.
5. uherský, Szatmár: »Svob. pán z Klobučarů«, maďar. a rumun., Prešov.
6. uherský, Nový Sad: »Karel I., král rumunský«, něm., srb.-chorv., Budapešť.
7. korutanský, Celovec: »Hr. z Khevenhüllerů, něm., Štyrský Hradec.
8. moravský, Brno: »Arcivévoda Karel Štěpán«, něm. a čes., Brno.
10. haličský, Přemyšl: »Gustav V., král Švédů, Gotů a Vendů«, pol. a rusín., Přemyšl.
9. haličský, Stryl: »Hr. Clerfayt«, rusín., Přemyšl.
11. český, Písek: »Jan Jiří, princ saský«, něm. a čes., Praha.
12. uherský, Komárno: »Parmann«, maďar. a slovác., Znojmo.
13. haličský, Krakov: »Jung-Starhemberg«, pol., Opava.

- 1915 -

31 dní		ŘÍJEN		31 dní		30 dní		LISTOPAD		30 dní		31 dní		PROSINEC		31 dní	
Dat. Den		Katoický		Evangelický		Dat. Den		Katoický		Evangelický		Dat. Den		Katoický		Evangelický	
1	P.	Ramén	☾	Ramén	☾	1	P.	Václav Sv.	☾	Václav Sv.	☾	1	S.	Elžba b.	☾	Duhoše	☾
2	P.	Prokeš	☾	Prokeš	☾	2	Ú.	Doušek	☾	Doušek	☾	2	S.	Bibiny	☾	Bibiny	☾
3	P.	Sedláček	☾	Sedláček	☾	3	Ú.	Hubeř	☾	Hubeř	☾	3	P.	Frant. X.	☾	Kašpár	☾
4	P.	Frant. St.	☾	Frant. St.	☾	4	Ú.	Kašp. Bor.	☾	Ortosa	☾	4	S.	Barbory	☾	Barbory	☾
5	P.	Piada	☾	Piada	☾	5	P.	Emetucha	☾	Blahod.	☾	5	P.	Judyt	☾	Sabine	☾
6	P.	Brumma	☾	Breka	☾	6	P.	Libuša	☾	Libuša	☾	6	P.	Milada	☾	Latona	☾
7	P.	Marfa	☾	Libuše	☾	7	N.	Dogelbera	☾	Engelbera	☾	7	Ú.	Amorové	☾	Amorové	☾
8	P.	Brigry	☾	Brigry	☾	8	P.	Bohuma	☾	Bohuma	☾	8	Ú.	Pod. P. M.	☾	Pod. P. M.	☾
9	P.	Dvory	☾	Dvory	☾	9	P.	Bohuma	☾	Bohuma	☾	9	P.	Pod. P. M.	☾	Pod. P. M.	☾
10	P.	Paul. B.	☾	Paul. B.	☾	10	P.	Bohuma	☾	Bohuma	☾	10	P.	Pod. P. M.	☾	Pod. P. M.	☾
11	P.	Paul. B.	☾	Paul. B.	☾	11	Ú.	Marina	☾	Marina	☾	11	S.	Marina	☾	Marina	☾
12	Ú.	Maxim.	☾	Maxim.	☾	12	Ú.	Marina	☾	Marina	☾	12	P.	Marina	☾	Marina	☾
13	S.	Edvarda	☾	Koluman.	☾	13	S.	Benelika	☾	Benelika	☾	13	S.	Današ	☾	Današ	☾
14	Ú.	Kalita I.	☾	Burkarda	☾	14	N.	Leopolda	☾	Leopolda	☾	14	P.	Štěp. m.	☾	Štěp. m.	☾
15	P.	Terezie	☾	Terezie	☾	15	Ú.	Onufie	☾	Onufie	☾	15	P.	Lucie p.	☾	Lucie p.	☾
16	S.	Hava	☾	Hava	☾	16	Ú.	Onufie	☾	Onufie	☾	16	Ú.	Nikola	☾	Nikola	☾
17	N.	Posv. chr.	☾	Hedvika	☾	17	Ú.	Onufie	☾	Onufie	☾	17	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
18	N.	Ladislav	☾	Ladislav	☾	18	Ú.	Onufie	☾	Onufie	☾	18	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
19	Ú.	Jan. Kent	☾	Ladislav	☾	19	Ú.	Onufie	☾	Onufie	☾	19	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
20	Ú.	Voršil	☾	Voršil	☾	20	S.	Albina	☾	Albina	☾	20	P.	Albina	☾	Albina	☾
21	Ú.	Voršil	☾	Voršil	☾	21	S.	Albina	☾	Albina	☾	21	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
22	P.	Voršil	☾	Voršil	☾	22	S.	Albina	☾	Albina	☾	22	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
23	S.	Severin	☾	Severin	☾	23	S.	Albina	☾	Albina	☾	23	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
24	N.	Rafela	☾	Rafela	☾	24	S.	Albina	☾	Albina	☾	24	P.	Albina	☾	Albina	☾
25	P.	Kyřpina	☾	Vilém	☾	25	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	25	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
26	P.	Kyřpina	☾	Vilém	☾	26	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	26	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
27	Ú.	Kyřpina	☾	Vilém	☾	27	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	27	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
28	Ú.	Kyřpina	☾	Vilém	☾	28	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	28	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
29	P.	Kyřpina	☾	Vilém	☾	29	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	29	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
30	S.	Marcela	☾	Marcela	☾	30	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	30	Ú.	Albina	☾	Albina	☾
31	N.	Vollguta	☾	Albina	☾	31	Ú.	Albina	☾	Albina	☾	31	P.	Albina	☾	Albina	☾

14. hornorakouský, Linec: »Arnošt Ludvík, velkovévoda hesenský a při Rýně«, něm., Linec.
15. haličský, Tarnopol: »Svob. pán z Georgi«, pol. a rusín., Tarnopol.
16. chorvatský, Belovar: »Varaždinský pěší pluk«, bezejmenný, chorv., Vídeň.
17. krajinský, Lublaň: »Ryt. z Milde«, slovin., Celovec.
18. český, Král. Hradec: »Arcivévoda Leopold Salvator«, čes. a něm., Král. Hradec.
19. uherský, Ráb: »Arcivévoda František Ferdinand«, maďar., Tomin.
20. haličský, Nový Sandec: »Jindřich, princ pruský«, pol., Krakov.
21. český, Čáslav: »Hrabě z Abenspergů a Traunů«, česká, Kutná Hora.
22. dalmatský, Sinj: »Hrabě z Lacy«, chorv., Mostar.
23. uherský, Zombor: »Markrabě Badenský«, něm. a maďar., Budapešť.
24. haličský, Kolomyje: »Rytíř z Kummerů«, rusín., Vídeň.
25. uherský, Lučenec: »Šlechtic z Pokorných«, maďar. a slovác., Lučenec (Losoncz).
26. uherský, Ostřihom: »Schreiber«, maďar. a slovác., Ráb.
27. štyrský, Štyrský Hradec: »Albert I., král Belgů«, něm., Lublaň.
28. český, Praha: »Viktor Emanuel III., král italský«, čes., Inšpruk.
29. uherský, Vel. Bečkerék: »Svob. p. Loudon«, něm. a srb., Temešvár.
30. haličský, Lvov: »Schoedler«, pol. a rusín., Lvov.
31. uherský, Sibiň: »Pucherna«, něm. a rumun., Sibiň.

32. uherský, Budapešť: »Císařovna a královna Marie Terezie«, něm. a maďar., Terst.
33. uherský, Arad: »Císař Leopold II.«, něm. a rumun., Arad.
34. uherský, Košice: »Vilém I., císař německý a král pruský«, maďar., Košice.
35. český, Plzeň: »Svob. pán ze Sternecků«, něm. a čes., Plzeň.
36. český, Mladá Boleslav: »Říš. hrabě Browne«, čes., Bruneck.
37. uherský, Vel. Varadín: »Arcivévoda Josef«, maďar. a rumun., Vídeň.
38. uherský, Kečkemet: »Alfons XIII., král španělský«, maďar., Budapešť.
39. uherský, Debrecín: »Svob. pán z Conradů«, maďar., Vídeň.
40. haličský, Řešov: »Rytíř Pino«, pol., Řešov.
41. bukovinský, Černovice: »Arcivévoda Eugen«, něm., rusín. a rumun., Černovice.
42. český, Terezín: »Arnošt August, vévoda Cumberlandský«, něm., Terezín.
43. uherský, Karanšebeš: »Ruprecht, princ bavorský«, rumun., Běla Crkva.
44. uherský, Kapošvár: »Arcivévoda Albrecht«, maďar., Budapešť.
45. haličský, Sanok: »Arcivévoda Josef Ferdinand«, pol. a rusín., Přemyšl.
46. uherský, Szegedin: »Svob. pán z Fejerváry«, maďar., Szegedin.
47. štyrský, Maribor: »Hrabě Beck«, něm., Gorice.
48. uherský, Velká Kaniža: bezejmenný, maďar., Šoproň.
49. dolnorakouský, Sv. Hipolyt: »Svob. pán Hess«, něm., Brno.

50. uherský, Karlovský Bělehrad: »Bedřich, velkovévoda badenský«, maďar., a rumun., Karlovský Bělehrad.
51. uherský, Kluž: »Svob. pán Probszt«, maďar. a rumun., Maroš-Vašarhel.
52. uherský, Pětikosteli: »Arcivévoda Bedřich«, něm. a maďar., Brod n. Sávou.
53. chorvatský, Záhřeb: bezejmenný, chorv., Záhřeb.
54. moravský, Olomouc: »Alt-Starhemberg«, něm. a čes., Olomouc.
55. haličský, Břežany: »Mikuláš I., král černo-horský, pol. a rusín., Lvov.
56. haličský, Vadovice: »Hrabě Daun«, Krakov.
57. haličský, Tarnov: »Princ Sasko-kobursko-saalfeldský«, pol., Tarnov.
58. haličský, Stanislavov: »Arcivévoda Ludvík Salvator«, rusín., Stanislavov.
59. solnohradsko-hornorakouský, Solnohrad: »Arcivévoda Rainer«, něm., Bregenz.
60. uherský, Jager: »Rytíř z Zieglerů«, maďar., Jager.
61. uherský, Temešvár: »Rytíř z Franků«, něm. a rumun., Temešvár.
62. uherský, Maroš-Vašarhel: »Ludvík, princ-regent bavorský«, maďar. a rumun., Kluž.
63. uherský, Bystřice: »Svob. pán z Pitreichů«, rumun., Bystřice.
64. uherský, Broos: »Rytíř z Auffenbergů«, rumun., Broos.
65. uherský, Munkač: »Arcivév. Ludvík Viktor«, rusín. a maďar., Myškovec.
66. uherský, Užvár: »Arcivévoda Petr Ferdinand«, maďar. a slovác., Užvár.
67. uherský, Prešov: »Svob. pán Kray«, slovác., Vídeň.

68. uherský, Szolnok: »Svob. pán z Reicherů«, maďar., Zemuň.
69. uherský, Stoličný Bělehrad: bezejmenný, maďar., Pětikosteli.
70. slavonský, Petrovaradin: »Petrovaradinský pěší pluk« (bezejmenný), chorv., Záhřeb.
71. uherský, Trenčín: »Galgótzky«, slovác., Trenčín.
72. uherský, Prešpurk: »Svob. pán z Davidů«, něm. a slovác., Prešpurk.
73. český, Cheb: »Albrecht, vévoda Württemberský«, něm., Praha-Vršovice.
74. český, Jičín: »Svob. pán ze Schönaichů«, něm. a čes., Liberec.
75. český, Jindř. Hradec: bezejmenný, čes., Solnohrad.
76. uherský, Šoproň: »Svob. pán ze Salis-Soglio«, něm. a maďar., Ostřihom.
77. haličský, Zombor: »Filip, vévoda Württemberský«, rusín., Přemyšl.
78. slavonský, Osek: »Gerba«, chorv., Osek.
79. chorvatský, Otočac: »Otočacský pěší pluk hrabě Jelačič«, chorv., Rieka.
80. haličský, Zločov: »Vilém Arnošt, velkovévoda sasko-výmarsko-eisenachský, vévoda saský«, pol. a rusín., Lvov.
81. moravský, Jihlava: »Svob. pán z Waldstätten«, něm. a čes., Jihlava.
82. uherský, Székelyudvarhely: »Ryt. ze Schwitzerů, maďar., Vídeň.
83. uherský, Kamenec: »Schikofsky«, něm., srb. a maďar., Komárno.
84. dolnorakouský, Vídeň: »Svob. pán z Bolfrasů«, něm., Kremže.
85. uherský, Marmarossziget: »Z Gaudernaků«, maďar., rumun. a rusín., Levoč.

86. uherský, Subotice: »Svob. pán ze Steiningerů«, maďar. a srb., Subotice.
87. štyrský, Celje: »Svob. p. ze Succovatych«, slovin., Pulje.
88. český, Beroun: »Svob. pán z Teuchert-Kauffmannů«, něm. a čes., Čes. Budějovice.
89. haličský, Grodek Jagiellonski: »Svob. pán z Albori«, pol. a rusín., Jaroslav.
90. haličský, Jaroslav: »Šlechtic z Horsetzkych«, pol., Jaroslav.
91. český, Čes. Budějovice: »Svob. pán z Czibulků«, něm. a čes., Praha.
92. český, Chomutov: bezejmenný, něm., Terezín.
93. moravský, Šumperk: »Svobodný pán z Joelsonů«, něm. a čes., Krakov.
94. český, Turnov: »Svob. pán z Kollerů«, něm. a čes., Liberec.
95. haličsko-bukovinský, Czortkóv: »Z Kövessů«, rusín., Lvov.
96. chorvatský, Karlovec: »Ferdinand, korunní princ rumunský«, chorvat., Petrovaradin.
97. přímořský, Terst: »Svob. pán z Waldstätten«, slovin. a ital., Belovar.
98. český, Vys. Mýto: »Z Rummerů«, něm. a čes., Josefov.
99. moravský, Znojmo: bezejmenný, něm. a čes., Vídeň.
100. slezsko-moravský, Těšín: »Ze Stainsberg«, něm., čes. a pol., Krakov.
101. uherský, Békés-Csaba: »Svob. pán z Drathschmidtů«, maďar., Vel. Varadin.
102. český, Beňešov: »Potiorek«, čes., Praha.

Pěší pluky dle barvy výložek.

Výložky	Rak.		Uher.	
	pluku čís. s knoflíky	žl. bil.	žl. bil.	žl. bil.
Amarantově	90	95	86	—
Bledě	57	36	65	66
Bordeaux	89	88	—	—
Karminově	84	81	96	82
Mořenově	15	74	44	34
Rakově	35	20	71	67
Růžově	13	97	5	6
Šarlatově	45	80	37	39
Tmavě	1	18	52	53
Třešňově	73	77	43	23
Červeno	55	17	68	78
Tmavo	93	7	12	83
Císařsky	27	22	2	31
Oranžově	59	42	64	63
Sírově	99	41	16	101
Světle drap	100	98	—	—
Popelavě	11	24	51	33
Štikově	30	49	76	69
Blankytně	4	3	32	19
Světle	40	75	72	29
Jablkově	9	54	85	79
Mořsko	21	87	70	25
Mořsko-trávnově	102	—	—	—
Ocelově	56	47	48	60
Papouškově	91	10	46	50
Trávnově	8	28	61	62
Bílé	94	92	—	—
Černé	14	58	26	38

Myslivci.

Sbor myslivců sestává ze 4 tyrolských pluků, tak zvaných císařských myslivců, a z 32 samostatných polních praporů mysliveckých, z nichž však prapory čís. 3, 14, 15, 18, 26. a 27. postaveny nejsou. Každý prapor sestává z praporečného štábu, 4 polních setnin a 1 náhradní setniny, jež v čase míru jest en cadre.

Pluky tyrolských císařských střelců.

1. doplň. okr. Inšpruk, štáb Trident. — 2. doplň. okr. Brixen, štáb Bolzano. — 3. doplň. okr. Trident, štáb Roveredo. — 4. doplň. okr. Hall (Tyroly), štáb Trident.

Prapory polních myslivců.

1. český (doplňuje se z 9. armád. sboru); kádr náhradní setniny Terezín, štáb Lienz.
2. český (9. sbor); kádr náhr. set. Král. Hradec, št. Borgo.
4. haličský (10. sbor); kádr náhr. set. Řešov, št. Broumov v Hor. Rakousích.
5. moravsko-slezský (1. sb.); kádr náhr. set. Olomouc, št. Terbiž (Tarvis).
6. český (8. sb.); kádr náhr. set. Plzeň; št. Silian.
7. krajinský (3. sb.); kádr náhr. set. Lublaň; št. Canale.
8. korutanský (3. sb.); kádr náhr. set. Celovec; št. Bělák.
9. štyrský (3. sb.); kádr náhr. set. Štyrský Hradec; št. Kötschach.
10. dolnorakouský »Kopal« (2. sb.); kádr náhr. set. Sv. Hipolyt; št. Moena.
11. uherský (5. sb.); kádr náhr. set. Ráb; št. Gra-diška.
12. český (9. sb.); kádr náhr. set. Mladá Boleslav; št. Cavalese.

13. haličský (1. sb.); kádr náhr. set. Krakov; št. Inšpruk.
16. slezský (1. sb.); kádr náhr. set. Opava; št. Riva.
17. moravský (2. sb.); kádr náhr. set. Brno; št. Judenburg.
19. uherský (5. sb.); kádr náhr. set. Komárno; št. Celovec.
20. přímořsko-krajinský (3. sb.); kádr náhr. set. Terst; št. Kormin (Cormons).
21. dolnorakouský (2. sb.); kádr náhr. set. Vídeň; št. Most n. Murou.
22. český (8. sb.); kádr náhr. set. Cheb; št. Tione.
23. uherský (12. sb.); kádr náhr. set. Maroš Vášarhel; št. Pančevo.
24. uherský (4. sb.); kádr náhr. set. Budapešť; št. Rovigno.
25. moravský (2. sb.); kádr náhr. set. Brno; št. Vídeň.
28. uherský (7. sb.); kádr náhr. set. Arad; št. Kevevára.
29. uherský (6. sb.); kádr náhr. set. Lučenec; št. Monfalcone.
30. haličsko-bukovinský (11. sb.); kádr náhr. set. Stanislavov; št. Steyer.
31. chorvatský (13. sb.); kádr náhr. set. Záhřeb; št. Mitrovica.
32. uherský (6. sb.); kádr náhr. set. Prešov; št. Trembovla.

Bosensko-hercegovská pěchota.

Pluky.

1. pluk: doplň. okr. Sarajevo, št. Vídeň.
2. pluk: doplň. okr. Banjaluka, št. Št. Hradec.
3. pluk: doplň. okr. Dolna Tuzla, št. Budapešť.
4. pluk: doplň. okr. Mostar, št. Terst.

Bosensko-hercegovský prapor polních myslivců: náhr. setnina Sarajevo, št. Most n. Litavou.

Válečný slovníček.

- Agence Havas** (čti ašangs avá), mezinárodní telegrafní a zpravodajská kancelář v Paříži (akc. společnost).
- Aisne** (čti én), řeka ve Francii, jeviště bojů německo-francouzských.
- Antivari**, černohorské město při Jaderském moři, 3000 obyvatelů.
- Antverpy** (Anvers), hlavní město belgické provincie, 317.000 obyv. Padlo do rukou Němců 10. října 1914.
- Archangelsk**, ruská gubernie. 2. Město na Dvině, přístav, 20.000 obyv.
- Armáda**, špaň., vojsko pozemní i námořní.
- Armádní sbor** ve válce 35—40.000 mužů.
- Arras**, franc. pevnost, 25.000 obyv.
- Arsenál** (z ital.), zbrojnice, výroba zbraní a děl.
- Artillerie**, dělostřelectvo.
- Asquith**, angl. ministerský předseda, * 1852.
- Astrachan**, ruské město stejnojmenné gubernie při ústí Volhy, 150.000 obyv. Přístav váleč. loďstva v Kaspickém moři.
- Außenberg**, Moritz v., rak. generál, * 1852.
- Baráky**, dřevěné domky pro vojen. nemocnice nebo vystěhovalce.
- Barikáda**, na rychlo zatarasená ulice.
- Bataillon** (batajon), fr., vojen. oddělení o 3—4 setninách.
- Batterie**, fr., dělostřelecké oddělení pod jedním společ. velitelem (4—6 děly, v Rusku 6—8 děl).
- Bedrich**, arciv., vrchní velitel rakouského vojska.
- Bělehrad**, hlavní město Srbska, 85.000 obyv.
- Bethmann Hollweg**, Theobald v., říšský kancléř něm. od 14. července 1909 (* 29. listopadu 1856).

- Blokáda**, uzavření přístavu nebo pobřeží nepřátelským loďstvem.
- Bomba**, dutý náboj, naplněný třaskavinou.
- Bospor**, mořská úžina u Cařihradu mezi evropským a asijským Tureckem, spojující Mramorové a Černé moře.
- Botha** Louis, vůdce Burů a vedoucí útoků proti Němcům v Africe (* 1862).
- Brigáda**, fr., taktické spojení 2—3 regimentů (pěš., dělostř. a jízdy.).
- Calais** (kalé), franc. pevnost a přístav naproti angl. Doveru. Lázně. 66.000 obyv.
- Cařihrad**, tur. Stambul, něm. Konstantinopel, hlav. město turecké, přes 1 mil. obyv.
- Churchill** (čerčil) W. L. Spencer, první lord angl. námoř. (* 1874).
- Dankl** Viktor, rak. gen. jízdy (* 1854).
- Dardanely**, silně opevněná turecká úžina mořská mezi Egejským a Mramorovým mořem v délce 65 km a v šířce 1350 m až 7 km.
- Defensiva**, lat., stav vojska v obraně.
- Degradace**, sesazení, zbavení hodnosti, šarže.
- Delcassé** Teofil, franc. min. zahrani. (* 1852).
- Děla**, nejl. stříelné zbraně z ocele. Sestává z lafety a roury. Novinka 42cm hmoždíře, houfnice a jiné.
- Demarkační čára**, hranice mezi válčícími, která nesmí být překročena ani tou, ani onou válčící stranou.
- Demobilisace** = snížení vojska z válečného stavu na stav mírový.
- Departement** (departman), fr., politický okres ve Francii.
- Depot** (depo), fr., skladiště.
- Deserce**, opuštění vojenského stanoviště, sběhnutí.
- Détachement** (detašman), fr., menší oddíl vojska, vyslaný pro různé účely; jako předvoj k ob-

starání střeliva, potravin, na provázení zajatců atd.

Disciplina, kázeň.

Disposice, opatření, zařízení.

Divise, lat., oddíl vojska z 12—17 baterií pěš., jíz. (3—4 škadř.) a dělostř. (6—12 bat.) a přísl. (12—17.000 pušek, 36—72 děl).

Dok (angl. dock), vyzděné místo v přístavu pro lodě k ochraně před vlnobitím a p.

Dover (dóvr), angl. pevnost na nejúžším místě průlivu lamanžského, 33 km od protějšího města Calais ve Francii.

Dreadnought (drednoat), angl., t. j. »Neboj se«, velké válečné lodě až o 28.000 tunách.

Dum-dum střely (dle továrny Dum Dum u Kalkuty) = střely s účinkem trhavým, zapovězené roku 1907 haagskou konferencí.

Dunkerque, něm. Dünkirchen, opevněný obchodní přístav ve Francii, 60.000 obyv.

Dynamit, trhací látka, r. 1862 Nobelem vynalezená.

Einem Karel v., pruský generál (* 1853).

Entente (antant), fr., dohoda. (Triple-entente = trojdohoda.)

Eskadron, fr., švadrona, ponejvíce 120—150 koní ve 4 odd., 3—6 esk. = 1 regiment.

Eskorta = ozbrojený průvod, poskytovaný oddílem vojska neb četníkem.

Etappe (etap), fr., místa na důležitých cestách vojska. Služba mezi operačním územím a domovem.

Etat (etá), fr., stav; rozvrh, rozpočet.

Evakuace, vyklizení, vystěhování.

Explose, výbuch.

Fähnrich, něm., praporčík, stupeň hodnosti poddůstojníka.

Feldwebel, šikovatel.

French John (Frenč), angl. generál, * 1852.

Fronta, vojsko rozestavené před nepřítelem.

Garnison, fr., posádka.

Gendarm (žandarm), fr., četník.

Generál (z lat. generalis = všeobecný, povšechný) důstojník nejvyššího stupně. Druhy generálů: Polní maršálek (Feldmarschall) velí armádě; polní zbrojmistr (Feldzeugmeister) velí armád. sboru; polní podmaršálek (Feldmarschalllieutenant) velí divisi, po případě armád. sboru; generálmajor velí brigádě.

Generální štáb je hlavním pomocným orgánem nejvyšší správy vojenské. Přípravuje ve válce operační plány, řídí válku dle rozkazů velitelů.

Génie (ženi), fr., ve vojenství inženýrství voj. Géniecorps (ženikór) = hradebnický sbor.

Gouverneur (guvernér), fr., vrchní vojen. velitel v hlavním městě nebo v pevnosti.

Granáty, železné střely s výbušnými látkami.

Grey, Edvard Sir, angl. ministr zahr. záležitostí od r. 1905 (* 1862).

Hindenburg Pavel, šl., pruský generál, * 1847 v Poznani.

Hötendorff, Konr., šl., rak. generál, * 1852.

Honvéd, maďarská zemská obrana.

Infanterie, pěší vojsko.

Irredenta, ital., sdružení, usilující o odtržení ital. částí Rakouska a připojení k Itálii.

Izwołskij Petr Alexandrovič, ruský státník, býv. zahr. min. * 1856.

Ivangorod, pevnost v ruském Polsku, 6800 obyv.

Joffre, šef franc. generálního štábu.

Kadre (kadr), fr., kmen mužstva a důstojnictva.

Kalibr, průměr střely nebo otvoru ve střelné zbraně.

Kališ, hlavní město ruské gubernie téhož jména, 35.000 obyv.

Kapitulace, vzdání se. Úmluvy mezinárodního rá-

zu. Do r. 1868 slula kapitulací povinnost ke službě vojenské a čas na vojně ztrávený.

Karabina, krátká jízdecká puška.

Karpaty, horstvo hlavně na hranicích Uher a Hallice, počínající nedaleko Prešpurku a končící blíže Orsové.

Kavkaz, horstvo od moře Kaspického až k Černému moři, jeviště války rusko-turecké.

Kavalerie, fr., jízdní vojsko.

Kitchener, Lord, angl. polní maršálek a ministr války. * 1850.

Kompagnie, odděl. vojenské (do 250 mužů) pod vedením hejtmana.

Kontingent branců — povinný počet nováčků dle rozvrhu vojenské správy.

Korps, kór, fr., sbor, oddíl vojenský.

Kozáci, ruské jízdní vojsko.

Kovno, ruská gubernie s pevností téhož jména se 792.000 obyv.

Lafeta, část děla, základ, na němž spočívá roura dělová.

Landsturm, něm., domobrana, dříve do 42 let, nyní do 50 let.

Landwehr, něm., zeměbrana.

Lazaret, nemocnice vojenská.

Leutnant, poručík, důstojník niž. stupně.

Libava, váleč. přístav v Kuronsku (Rusku), 70.000 obyv.

Livonsko, ruská provincie při Severním moři, hlavní město Riga.

Lloyd (lajd), společnost lodní pro dopravu na moři, pojištění atd.

Lloyd George (lajd džordž), David, anglický státník a kancléř pokladu, * 1863.

Londýn, hlavní město anglické říše, 7 a půl mil. obyv.

Lord, titul šlechtických hodnostářů anglických.

Lüttich, belgické město, 176.000 obyv.

Mackensen, Aug. šl., pruský generál, * 1849.

Malta, angl. ostrov mezi Sicilií a Afrikou.

Marina, námořnictvo.

Moratorium, přiročí, lhůta povolená dlužníkům (hlavně ve válečné době).

Namur, město v Belgii, 31.000 obyv.

Narev, řeka, přítok Bugu.

Neutralita, poměr, jímž zůstává některý stát vzdálen války, zachováváve nestrannost k válčícím státům.

Nieuport (Nivport), belgická provincie ve Flandřích. Přístav.

Nikolaj Nikolajevič, velkokníže, vrchní velitel ruských vojsk.

Nitroglycerin, výbušná látka.

Oberleutnant, nadporučík.

Oberst = plukovník.

Oděsa, důležité město ruské, přes půl mil. obyv.

Offensivní, útočení.

Officiální, poloúřední.

Ordre (ordr), fr., rozkaz, nařízení.

Ostende, Ostand, belgický přístav, lázně.

Panslavismus, snaha po spojení Slovanů, všeslovanství.

Pancéřové lodi = obrněné lodi.

Parlamentáři, vyslaní vojinové k vyjednávání s nepřítelem.

Patrouille (patrulje), fr., malé oddělení vojenské, vyslané k vypátrání posic nepřítele.

Pionýři, oddělení pro vojensko-technické práce.

Poincaré Rajmund (Poankaré), předseda francouzské republiky, * 1860.

Prach střelný, směs ledku, síry a uhlí, vynalezen ve 13. století.

Prut, řeka mezi Rumunskem a Ruskem, přítok Dunaje.

Přemysl, pevnost v Haliči.

Regiment, lat., 2—4 batailony vojska, u jízdeckva 4—6 škadron, u dělostřelectva 2—3 odd.

Rytmistr, vůdce jízdeckva, velitel škadrony.

Salandra Antonio, italský min. předseda, * 1853.

San, řeka v Haliči, přítok Visly.

Sanita, péče o zdravotnictví.

Sebastopol, ruský přístav na Krimu, 70.000 obyv.

Sedan, francouzské město s 20.000 obyv., kde roku 1870 zvítězilo německé vojsko nad francouzským.

Skupština, srbská sněmovna poslanecká.

Sobranje, bulharská sněmovna poslanců.

Strategie, nauka o válce a jejím vedení, učí, jak dělati plány ve válce a i.

Tisza Štěpán, hrabě, maďarský státník, * 1861.

Torpedo, aparát naplněný trhavými látkami na ničení lodí. Vystřeluje se obvykle z torpedovek, zvláštních lodí.

Train (trén), fr., povoz nebo vlak pro dopravu střeliva, potravin atd. ve vojsku. Taktéž nazývá se celý oddíl vojska dopravujícího tyto zásoby.

Ukrajina, území v Rusku.

Varšava, hlav. město rus. Polska, 800.000 obyv.

Verdun (verdön), francouz. pevnost, 22.000 obyv.

Visla, řeka v Polsku, pramenící v Karpatech.

Vogesy, pohoří na hranicích Francie a Elzaska-Lotrinska.

Wilson, prezident Spojených států sev.-amerických.

Ypern (fr. Ypres), belgická provincie ve Flandřích, 19.000 obyv.

Zeppelin Ferd., hrabě, tvůrce vzduchoplavby německé, * 1838.

Doprava poštou.

Dopisnice pošní pošty a otevřená psaní nedoporučená (nerekomandovaná) dopravuje se z pošní pošty bezplatně. Peníze jen do 1000 K prostřednictvím velitelství v dopisech s udáním ceny. Zásilký dobírkové a expresní, poštovní poukázky a složenky poštov. úřadu pošní pošta nedopravuje.

Vzor adresování:

Pošní pošta.

Zasílatel:

Jméno:

Adresa:

Infanterist

Jan Nebeský,

Infant.-Regim. 8

3. Komp.

pošní pošta 103.

Udání vyššího velitelství (brigády, divisií, velitelství) je **z a k á z á n o**.

K armádě do pole mohou soukromé osoby posílati:

Dopisy nedoporučené, jen do 100 g váhy, tiskopisy a noviny, obvyčejné a pošní lístky — bez poštovného, dopisy s udáním ceny do 1000 K.

Balíčky do 10 kg a nepřesahující rozměrů 80 cm délky neb šířky, ale jen s předměty výzbrojnými neb šatstvem a prádlem. Nutno ale zásilku dobře zabaliti (buď v bedničce neb do voskového plátna, nepromokavě). Poštovní úřad má právo zjištění obsah otevřením. (Do 5 kg je poplatek 60 h, za každý další kg neb jeho část 10 h a musí býti zaplacen odesílatelem). Expressní zásilký a dobírky jsou vyloučeny.

Kdo je vinen hrůzami světové války?

My sami. Oč zápasí většina těch velmocí? O existenční, hospodářské zájmy svých příslušníků. Co je v dnešní době pustého shonu za dollarem, našim nejvyšším životním cílem? Bohatství, kariéra a požitky! Každý z nás považuje svůj život jen tehdy za cenný a zdařilý, má-li přístup ke všem těm příjmům, které otvírá nám bohatství a vlivné postavení. A poněvadž bohatství jest ve světě omezené množství, lidí pak mnoho, a poněvadž všichni nemohou být ve společnosti na místech předních, nutno se o to vše rvát. A rveme se bezohledně a slepě, vedeme, aniž bychom si toho byli dobře vědomi, den ze dne pravou válku v malém, každý na svou pěst, válku, jejíž oběti netrpí snad o nic méně, než oběti války světové, neboť jejich utrpení trvá po celý život.

Celé dnešní lidstvo tone v neblahé pověře, že není jiného štěstí, než hmotné požitky a jiné životní hodnoty, než hmotný blahobyt. Jaký to omyl! Lidé nechávají nepovšimnuo pravé Království Boží, ležící v dosahu jejich rukou a chtivě, jako stádo zvířat rvou se po celý život o prchavé a pomíjející statky vědního života. Což není to pravé Království Boží, jehož může člověk nabýt ve štěstí, pramenícího ze souzvuku srdce s přírodou i osudem, v poznání tajemství světa a moudré práce Přírody, v moci, kterou může nabýt nad srdci lidskými silou lásky a dobroty? Člověk může dosáti radostí nevyčerpatelných, pokladů, které se nezmenšují, nýbrž zvětšují, když z nich bereme — pokladů ducha a srdce. Jak mnoho pokladů pravého vědění, literatury a vznešeného, čistého umění jest nám otevřeno, jak mnoho krás přírody a radostí přirozeného zdravého života můžeme užívat, aniž

bychom potřebovali bohatství, aniž bychom musili přeloziti jen stěblo jiným přes cestu!

Snažme se hleděti na své nitro jako na pramen štěstí, na vyšší určení života, jako na pole své práce a nebudeme nuceni uplatňovati ve svém životě násilí.

A snažme se otvírati pak i jiným oči a učití je lepšímu životu, a třebaže naše práce bude mít ovoce nepatrné — neboť vývoj lidstva nekráčí skokem — nezoufejme a budme jisti, že jednou všichni lidé budou účastníky hodů vyššího života a pak přestanou příčiny každodenního zápasení mezi lidmi a přestanou příčiny válek.

Kolik dostanou invalidi z nynější války

Na příště budou v invalidovnách ubytovány takové invalidní osoby mužstva, které pro svůj stav a pro naprostou nemožnost jinak se obživit jsou odkázány jedině na tento způsob zaopatření. Všecky ostatní osoby mužstva, které dle ustanovení zákonů zaopatřovacích mají nárok na zaopatření v invalidovně, mají na dále na vůli, zdali chtějí býti skutečně ubytovány v některé invalidovně, či zdali chtějí požívatí invalidního zaopatření jim náležejícího ve formě příslušného ročního peněžního paušálu. Peněžní paušál je dle skutečné šarže až na další stanoven ročně takto: pro infanteristu nebo vojína stejného stupně 600 K, pro svobodníka nebo vojína stejného stupně 636 K, pro desátníka nebo vojína ve stejné hodnotě 684 K, pro četaře nebo vojína ve stejné hodnotě 720 K, pro šikovatele neb vojína stejné hodnotě 804 K, pro štábního šikovatele nebo vojína stejného stupně 864 K. Vedle tohoto peněžního paušálu, jenž bude označen jako pense invalidovny, dostávají příslušní invalidi přídavek, jenž jim byl snad přiznán za zranění. Osoby mužstva, požívající takové

pense, mohou — pokud dovoli místo, jež je k dispozici — býti v každé době přijaty do vojenských invalidoven, při čemž se tato invalidní pense zavstavi.

Z válečné statistiky.

(Dle angl. žurnalisty S. Brookse.)

Dvanáct států válčí dnes (t. j. v červenci roku 1915) pospolu, kromě Španělska, Číny a jihoamerických republik žádný národ nemůže říci, zda ještě nebude touto válkou zachvácen. Polovice všeho lidstva a tři pětiny zemského povrchu jsou válkou zasaženy a tato procentová statistika je ihned nepříznivější, vezme-li se do počtu toliko Evropa: z každých 7 čtver. mil evropské půdy náleží 5 mil válčícím státům a z každých 21 lidí náleží válčícím státům 10. Ale tato procenta jsou v Africe mnohem větší. Považuje-li se Marokko za francouzské území, jsou v Africe neutrální jen osady španělské, Habeš a černošská republika Liberie. Tito neutrálové zaujímají jen dvacetinu afrického povrchu a sedminu afrického obyvatelstva. V Asii je válkou postižena polovice všech obyvatelů a více než polovina asijské půdy náleží válčícím státům. Ve Spojených státech dvanáctina obyvatelstva jsou poddaní válčících zemí. Austrálie je celá anglická a jen jižní Amerika se zdržela velké války; nehrajeť tu žádnou úlohu šestapadesátina plochy a ještě menší zlomek obyvatelů, jež náleží válčícím mocnostem. Celkem jest válkou postižena jedna miliarda lidí, jež obývá třicet milionů čtverečních mil. Čtyřdohoda daleko převyšuje centrální mocnosti a Turecko jak co do plochy, tak co do obyvatelů. V Evropě má šestkrát větší plochu a dvakrát tolik obyvatelů.

Několik válečných čísel.

Má-li býti armádní sbor (asi 40.000 mužů) dopraven po železné dráze, jest jenom pro vojsko třeba šedesát sedm, pro koně, děla a dopravní prostředky čtyřicet jeden vlak, a protože jednokolejné dráhy dle průměru denně mohou zastati nanejvýše patnácte vlaků, tu vyžaduje doprava jednoho armádního sboru 6—7 dní; na dvoukolejných drahách pak 3—4 dni. K tomu se musí ještě připočítati doba jízdy. To jest také důvod, že armády konají především pěší pochody při nástupu a že používají železnic jen, kde to jest nezbytně nutno.

Zaopatření jednoho vojína na den váží průměrně 1100 gramů; pro 40.000 mužů tedy 44.000 kilogramů. Porce pro jednoho koně na den jest 6 kilogramů ovsa; pro těžkého koně dvojnásobná. Armádní sbor má 14.000 koní, tedy dohromady denně 84.000 kilogramů, při čemž se nebere zřetel na porce pro těžké koně. Mužstvo a koně (včetně s těžkými koni) spotřebuje denně ke svému zaopatření zásob ve váze více než 150.000 kilogramů. Počítá-li se, že možno na jeden vůz vozařstva dáti náklad ve váze 1000 kilogramů, jest zřejmo, že jest třeba 150 vozů na jednodenní zásobení armádního sboru. Vojenský motorový »vlak«, sestávající z motoru a z vozu, na něj zavěšeného, uveze 6000 kg. Takových motorových »vlaků« stačí tedy 25, a tu je již patrna veliká přednost mechanických dopravních prostředků.

V případě, že mužstvo musí složiti své tlumoky na vozy, což se za parných dnů dosti často stává, tu, uváží-li se, že na jeden vůz možno naložiti nanejvýše 60 tlumoků, jest třeba pro jeden pluk 12 a pro celý armádní sbor 288 vozů na tlumoky. Má-

li býti mužstvo dopraveno ve vozech, musí pro jeden pluk býti 100 vozů.

*

Za celou válku roku 1870—71 vystřelilo německé dělostřelectvo asi 817.000 granátů, totiž 479.000 na francouzské pevnosti a 338.000 v poli. Desetina tohoto počtu připadá jedině na bitvu u St. Privat, kde bylo vystřeleno největší množství granátů v celé válce. V rusko-japonské válce, která trvala déle, a kde účastnily se značně menšíbrané síly a mezi bitvami byly dlouhé přestávky, bylo vystřeleno jen 954.000 granátů. Pro nynější válku nelze arciť dělati přesných výpočtů. Avšak z některých úředně potvrzených okolností lze již odhadovati, že spotřeba střeliva přesahuje tenkrátě všechn výpočet. Stalo se na příklad, že jediného dne jediná válčící strana vystřelila sama 100.000 granátů na frontě dlouhé pouze 8 km. Lze z toho vypočítati, že na metr fronty v nynější válce připadá průměrně šestkrátě tolik granátů jako za nejprudších bitevních dní roku 1870—71. Z ruských zpráv je známo, že Němci za svého postupu v Itálii vystřelili 700.000 granátů, dovezených na 1000 železničních vagonech. Dle jedné francouzské zprávy ze dne 17. července vystřelilo francouzské dělostřelectvo sever. od Arrasu za 24 hod. 300.000 granátů, tudíž skoro tolik, jako německé polní dělostřelectvo za celou válku 1870—71. Váha těchto 300.000 granátů činí asi 4.500.000 kg, to jest, k jejich dopravě bylo třeba přes 300 velkých nákladních vozů, tudíž nejméně 6 značně dlouhých železničních vlaků. Aby se toto množství dopravilo na frontu, bylo třeba 4000 šestisprážných vozů. Výlohy na tuto dopravu možno tudíž odhadovati asi na 9,375.000 franků.

Počátky střelného prachu.

»Řecký oheň« vynalezen byl asi v 7. století. Bojovalo se jím hlavně na moři proti loupežníkům. Hlavní součástí jeho byly: roztoky dehtu, pryskyřice, asfaltu a jiných, snadno tekoucí zemní oleje a práškovité žíravé vápno. Ve styku s vodou skytla tato směs výbušnou látku, jejíž účinek byl veliký. Používalo se tak zvaných »syfonů«, podobných stříkačkám, aby se směsi mohly vystřikovati z lodí proti nepříteli. Arabské loďstvo, které obléhalo Konstantinopol, bylo zničeno řeckým ohněm. Tento byl po několik staletí strašnou zbraní v rukou byzantských. Mohamedáni užívali »řeckého ohně« strašným způsobem ve válkách křesťáckých.

Nejdůležitější vlastností »řeckého ohně« bylo, že hořel ve vodě a nedal se politím vodou nikterak uhasiti. Dáme-li směs látek: smola, síra, louč, koudel, kadidlo, nafta, pálené vápno, uhlí na vodu, hasí se vápno se značným vývojem tepla, jež při správné směsi stačí, aby chytla snadno se vzněcující nafta a rovněž tak snadno hořící síra. Polijeme-li takovou směs vodou, nastane další hašení žíravého vápna, kdežto nafta jako specificky lehčí plave na vodě a hoří na ní přes další hašení. Horkem hoření vypařuje se a její páry míchají se se vzduchem. Směs vzduchu a naftové páry, má-li určité složení, jest nejvýš explosivní. Vybuchuje ve styku s plameny neobyčejně mocně.

Příprava a užívání »řeckého ohně« byly dlouhý čas známy výhradně Řekům. Byzantští císařové vyhlásili nejkrutší tresty za zradu tohoto státního tajemství. Přes to šířila se známost o »řeckém ohni« ponenáhlu a dostala se konečně také k odpůrcům.

Ale přesné složení »řeckého ohně« uchovali si Řekové jako největší tajemství. Jmenují hořlaviny, smůlu, naftu, síru, ale o nejdůležitější součásti, ledu, neříkají ani slova, ač tam musel být.

Číňané objevili ledek, míchali jej jako první s hořlavinou, jmenovitě se sírou a uhlím, a užívali směsí těch v ohňostrůjství, neznali však vlastního prachu střelného. (Ještě roku 1621 neznali Číňané děl. Účinek děl, která darovalo město Macao čínskému císaři, naplnil čínské mandariny hrůzou.) Střelný prach objevili zajisté Arabové; ledek znali dobře již v 8. století. V arabském rukopise, chovaném v petrohradské knihovně, z počátku 14. století, jest popsána tato směs, ledek, síra, uhlí. Expansivní síla střelného prachu, a to jest vlastně vynález rozhodující, poznána v druhé polovici 13. století. Koncem 13. století pak zavádějí »střelný prach« k účelům dělostřelby. Roku 1326 byla zhotovena ve Florencii první kovová děla a koule železné, jak uvádí Libri. V tomto století užívá se prachu všeobecně a zřizují se prachárny a továrny na prach. Roku 1338 připravuje Francie k výpravě na břehy anglické nutný prach, rok na to obléhá Cambroy pěti železnými a pěti bronzovými děly a u Kreščáku r. 1346 měli Angličané 3 děla, z nichž stříleli malé železné koule. Objev střelného prachu v Evropě připisují Angličané svému krajanu Dominikánu Rogar Baco (1220), Němci mnichu Františkánu Bertholdu Schwarzkovi (který se vlastně jmenoval Konstantin Aneklitzen a jemuž r. 1853 postavili ve Freiburgu pomník). Oppert připisuje Indům vynález prachu. Užívali ho netoliko v ohňostrůjství, ale i jako hnacího náboje v dělech a jako hmoty trhací. Od Indů naučili se znáti prach Číňané. V Evropě poznaly tento vynález nejdříve ty krajiny, jejichž obyvatelé stýkali se s Orientem.

Dráhy válčících států.

Vzhledem k nesmírné důležitosti, kterou mají dráhy pro soustředování vojska, budou jistě zajímavé číslce, týkající se drah válčících států. V čele stojí Německo, má 62.734 km, to jest 11.6 km na 100 čtver. km, nebo 9.5 na 10.000 obyvatelů. Pak následuje evropské Rusko s 62.198 km; protože však má šestkrát takovou rozlohu a dvojnásobně tolik obyvatelstva jako Německo, přijde jen 1.2 km na 100 čtver. km a 4.8 km na 10.000 obyvatelů. Francie má 50.232 km. Její rozloha je jenom o 4000 čtver. km menší, nežli rozloha Německa, přijdou tedy 9.4 km na každých 100 čtver. km. Za to přijde na stejný počet obyvatelstva více kilometrů, než v Německu. Francie má jen 40 mil. obyvatelů, přijde tedy na každých 10.000 12.8 km železniční trati. Síť železničních tratí v Rakousko-Uhersku měří 45.823 km, to jest 6.8 km na 100 čtver. km země a 9.0 km na 10.000 obyvatelů. Srbsko má 936 km; na 100 čtver. km přijdou 2.7 km a na 10.000 obyvatelů 3.3 km.

Otec, který má několik synů ve válce, může žádati vyživovací podporu pouze na jednoho ze svých synů.

Příhláška o vyživovací podporu podává se poprvé prostřednictvím obecního úřadu, který vyplní a potvrdí zvláštní úřední příhlášku pro okresní hejtmánství. — Vyživovací podpora přináleží rodinám mobilisovaných vojáků ode dne nastoupení vojenských služeb.

Jak zasílati zajatcům peníze? Zasílání peněz pro rakouské válečné zajatce a osoby internované v Srbsku, Rusku, Francii, Anglii a Japonsku jest již definitivně upraveno. Peníze možno zasílati mezinárodními poštovními poukázkami, jež každý poštovní úřad jest povinen přijímati. Obnosy deklarují se ve francích a skládají se v

rakouské korunové měně s připočtením přepočítacího kursu, který dnes do všech shora jmenovaných zemí počítá se na 100 franků 120 korun. Poukázky do Ruska, Anglie, Francie a Japonska adresují se: Oberpostkontrolle Bern in Schweiz. Na místě určeném pro známky (pravá strana poukázky) třeba připsati: Prisonnier de »guerre« nebo »Kriegsgefangenen-Sendung — Gebührenfrei.« Na kupon (přední strana poukázky) napíše se adresa odesílatele. Na zadní straně kuponu nutno napsati zřetelně přesnou adresu zajatce, udání vojenského jeho přidělení v rakouském vojsku. Příklad: Autrichien prisonnier de guerre Inf. Reg. 28. Corp. Václav Skála, Selo Alčeskoje, Kainsky Ujezd, gub. Tomsk. Stanice žel. dr. Čulim (Dom Proprova rota 16 — Russie.) — Zajatcům v Srbsku vyplňují se poukázky tímže způsobem. — Telegraficky peníze zasílati nelze. Celní deklarace k tomu vyplní se německy. — Zásilky peněz (i balíčků) do Ruska, Sibíře, kde naši zajatci jsou držáni, dle dosavadních zkušeností dojdou za 6 až 8 týdnů, do Srbska za 4 až 6 týdnů a i dále. Dopisovati se zajatci dle sdělení ruské censury (nyní i srbské) doporučuje se jen obyčejnými listky poštovní pošto (nefrankovaně). Levá polovice adresní strany vyplní se adresou psanou česky, německy nebo francouzsky, pravá strana rusky (azbukou). — (Listky pro zajatce vydala knihtiskárna Pokorný a spol. v Brně.)

Válčící státy v číslech. Státy čtyřdohody a jejich kolonie mají:

780,255.000 obyvatelstva.
379.000 kilometrů železnic.
16,114.000 tun obchodního loďstva.
54,015.000 franků cena dovozu.
46,961.000 franků cena vývozu.
100,976.000 franků celkového obrátu.

Německo, Rakousko-Uhersko a Turecko dohromady mají:

141,612.000 obyvatelů.
118.000 km železnic.
3,713.000 tun obchodního loďstva.
18,081.000 franků vývozu.
34,100.000 franků obrátu.

Ostatní země světa mají úhrnem:

704,060.000 obyvatelů.
588.000 km železnic.
6,591.000 tun obchodního loďstva.
35,019.000 franků dovozu.
36,262.000 franků vývozu.
71,281.000 franků obrátu.

Jak daleko nesou moderní děla? Před několika lety byla nosnost největších děl nanejvýš 10.000 až 15.000 metrů. Zvýšení nosnosti velkých lodních děl způsobilo též přiměřené zvýšení nosnosti děl pevnostních; nyní nesou velká děla 25 až 28 kilometrů. Ve Spojených státech severoamerických jsou vydávány statistické tabulky pro pevnostní, obhajovací děla, sestavené na základě četných pokusů. Mimo jiné se tam praví, že zvýšení nosnosti děla může býti docíleno několika prostředky. Především tím, že se při stejném náboji zvýší jeho rychlost, dále tím, že se rozšíří úhel výstřelu a konečně oběma způsoby dohromady. Tak na př. se zvětšením úhlu výstřelu s 10° na 15° zvýší se značně nosnost děla. V uvedených statistických tabulkách sděluje se následující zajímavý pokus: Když se střelilo dlouhými lodními děly kalibru 35—40 cm pod úhlem 45°, jehož bylo až dosud užíváno jen při dělech krátkých, objevil se překvapující výsledek. Z 30cm děla 12 m dlouhého vystřelen byl pod úhlem 45° náboj vážící 818 kg, jehož počáteční rychlost obnášela 845,5 m.

Za těchto podmínek prolétl projektil, dosáhnuv neuvěřitelné, báječné výše 16.452 metrů (!) v oblouku celkovou dráhu 150 km 270 m. Tuto vzdálenost uvádějí americké statistické tabulky jako maximum dráhy, již projektil moderního děla vykonal. — Americký dělostřelecký plukovník Inigalles uvádí, že je možné, aby projektil, jenž má 1200 metrů počáteční rychlosti, při vystřelení pod úhlem 45° dosáhl výše 29 kilometrů, a aby se po obejsání paraboly snesl 78 km od místa výstřelu. — I tyto idey jsou ovšem jistě theoretické. Z praktické zkušenosti možno podotknouti, že v Německu již v dubnu r. 1892 konány byly v přítomnosti císaře Viléma v Kruppových závodech pokusy, při nichž z děla 24cm bylo vystřeleno na vzdálenost 20 km 218 metrů. V nynější válce dosáhla nosnost děl Skodových závodů a děl Kruppových nosnosti 38 km, což je dokázáno střelbou z Dixmuidenu na Dünkirch.

Život stále zraňuje, ale v každé bolesti rodí se nový okamžik duchovního štěstí.

Moc představuje starou soustavu, přese vše dčování novou, jejímž cílem je všeobecné sbratření.

»Buoh jest dobré, nad niež nemuož býti pomýssleno lepšie!«
Mistr Jan Hus.

»My celý svět jsme bili v tvář,
a celý svět tlouk' v lebky nás,
my pohřbili jsme mnohého
a mnohý moh' už pohřbit nás;
my klesli choť — přišel čas —
a zdrávi jsme a silni zas —
urá šuhajci, my ještě žijem
a dlouho, dlouho se nevybijem!«

Jan Neruda.

Stručný přehled válečných událostí od ledna do července 1915.

Leden.

1. V Karpatech a Bukovině bojuje se v ohlasi Sučavy a Čeremoše, Vel. Rieky, Volové a v poříčí Latorce. — U Lupkovského průsmyku vzato bylo naše vojsko zpět z horských hřebců. — Rusové útočí v okolí Gorlice, jižně od Tarnova, severovýchodně od Zakličina a na dolní Nidě. — Boje u Trebinje v Hercegovině. — Na západním bojišti zápasí se mezi Bethune a Arrasem, západně od St. Mihielu a u Flirey.
3. Maroko vyhlášeno za francouzskou kolonii. — Pastýřský list belgického kardinála Merciera, aby lid zůstal věren králi.
4. Italská půjčka 1 miliardy korun přepsána. — Angličané zničili část bagdadske železnice. — Indické vojsko dopraveno z Egypta do Francie. — Německé útoky východně od Bzury.
6. Boje na Dunajci. — Naše vojsko v Bukovině vzato poněkud zpět ke karpatským průsmykům. — Rakouská letadla bombardují Kielce.
8. Noční útoky Rusů u Zakličina. — Syn ministerského předsedy Vivianiho padl.
9. Velké boje na Nidě, s marnými pokusy Rusů překročiti řeku.
10. Francouzské útoky severně od Soissonu. — Rakouské dělostřelectvo střílí na Bělehrad. — Rusové ustupují k užockému průsmyku.
13. Ministr zahraničních záležitostí hr. Berchtold odstoupil, nástupcem jmenován bar. Burian. — Němci bombardují Remes.

14. Severní břeh Aisny Francouzi definitivně vyklidili.
17. Výpady Rusů přes úsek Vкры u Radzanova a Serpce byly odraženy. — Němci bombardují stále Soissons. — Americká loď s válečným materiálem pro Srby v Soluni.
20. Boje východně od Lipna, západně od Lopusna. — Výsledek půjčky v Rakousku 2.136 milionů korun, v Uhrách 1.170 milionů korun.
24. Boje ve východních Prusích u Lecu. — Rusové zatlačováni v údolí Ungu, Latorce a V. Rieky. — 585.000 nováčků z r. 1915 povoláno v Rusku do zbraně.
30. Dělostřelba na Nidě a Dunajci. — Ruské útoky západně od Lupkovského průsmyku. — Válečné objednávky v Americe za 135 mil. dol. pro trojdohodu.

Únor.

2. Boje v Poloninských Karpatech. — Anglická admirálita doporučuje obchodním lodím plouti pod neutrálními vlajkami.
3. Rakouská vláda vydala »Červenou knihu«. — V Sarajevě byli popraveni spoluvinníci atentátu Čabrinovič, Jovanovič a Ilič.
4. Čar odjel na frontu. — V Bukovině zabralo naše vojsko Moldavu a Izvor.
6. Rakouské vojsko obsadilo Kimpolung. — Rusi zakoupili v Americe za 250 milionů rublů mědi. — Turecké vojsko před Suezem.
7. Šlechtic Körber jmenován byl ministrem financí.
10. Anglická dolní sněmovna přijala návrh na postavení armády 3 milionů mužů. — 11 ruských lodí se střelivem do Srbska (po Dunaji).
11. Němci zabrali Sierpc.

12. Rakouské vojsko dosáhlo Viznice, Kutů, Kosova, Delatynu a Pasiečny. — Němci překročili Skrvu a postoupili k Racionži.
13. Vpád Albanců přes srbské hranice. — Porážka ruská u mazurských jezer.
14. Rakouské vojsko obsadilo Nádvořnou, zatlačilo Rusy k Stanislavovu. — Ve východních Prusích Rusi ustoupili k Taurogám. — V Sofii spáchán na maškarním plese v ob. kasině puškový atentát. — Němci obsadili Racionž.
15. Němci obsadili severně od Visly Plock a Bielsk. — Velké útoky ruské na karpatské frontě.
16. Naše vojsko dobylo Kolomyje. — Německá ofenziva v Argonnách. — Boje východně od Augustova. — Ruský sbor postoupil od Lomže na Kolno, kde se bojuje.
17. Rakouské vojsko obsadilo Černovice. — Němci zabrali Taurogy.
20. Boje severovýchodně od Přasnyše, východně od Racionže. — Rusové útočí mezi Duklou a Vyškovem. — Bombardování Dardanel.
21. Pronásledovací boje po bitvě mazurské skončeny těžkými ztrátami ruské armády (přes 100.000 zajatých).
23. »Chlebenky« v Berlíně. — Bombardování Remese.
25. Radko Dimitriev polním maršálkem. — Nové ruské síly útočí od Grodna.

Březen.

6. Venizelos odstoupil.
10. Zakončení »zimní bitvy v Champagni«, v níž se Francouzům průlom nezdařil.
12. Sebevražda gen. Ševersa, velitele 10. poražené ruské armády.
13. Ruský státník hr. Witte zemřel.
14. Ponorka »U 9« torpedovala pět anglických lodí.

16. Záhuba křížníku »Dresden«.
22. Přemyšl padl.
26. Zavedení chlebenek u nás.
27. Generál Brudermann poslán na dovolenou.

Duben.

4. Jmenování gen. Alexějeva vrchním velitelem armád proti východním Prusům místo generála Ruskiho.
7. Záhuba německé ponorky »U 9«.
17. Rozšíření domobrancké povinnosti do 50. r.
29. Generál Auffenberg poslán na dovolenou a zavedeno proti němu vyšetřování.

Květen.

3. Počátek památné ofensivy: Ruské posice od Karpat u Malastova až k ústí Dunajce pod velením gen. Mackensena proraženy na několika místech, vynucen přechod přes Dunajec a Rusové tlačeni k ústupu. — Odvody první (rozšířené) výzvy domobrany.
5. Rusové na ústupu ze západních úseků Karpat.
7. Italské vojsko do Valony. — »Lusitania« zničena německou ponorkou.
9. Rusové vytlačeni z Uher. — Naše vojsko dobylo Zalesčiků. — Zavedení 2 »bezmasných« dní v týdnu.
14. Mackensenova armáda před Přemyšlem.
19. Ruské síly odraženy za Lubačovku, Sieňava dobyta. — Utvoření koaličního kabinetu v Anglii.
20. Válečné zasedání italského parlamentu. — Sallandra oznamuje výpověď trojspolku.
23. Itálie vypovídá válku.
27. Arcivévoda Eugen vrchním velitelem na jihu. V Rakousku nařízeny odvody 18tiletých.

Červen.

3. Přemyšl opět v naší moci.
7. Srbské tažení do Albanie.
8. Italská vzducholod' »Cita di Ferrara« zničena.
9. Americký státní sekretář Bryan odstoupil.
12. Rusové v Bukovině vytlačeni z posledních posic za říšské hranice.
15. Francouzští letci bombardují Karlsruhe.
18. Rusové odraženi do opevněných posic u Grodku, jež hájily přístup ke Lvovu.
19. Dobyť Grodku a Komarna. — Naše flota bombarduje italské pobřeží.
20. Rusové ustupují do Lvova.
21. Chvatný ústup Rusů. — Rava Ruská v naší moci. — Císař Vilém u bezkydského sboru.
22. Armáda generála Böhm-Ermolliho obsadila Lvov.
23. Německá armáda Linsingenova překročila na několika místech Dněstr.
26. Italové útočí na předmostí u Gorice.
27. Bryan pro vývozu válečného materiálu z Ameriky.
29. Proniknutí našich vojsk ke Gnilé Lipě. — Tomašov dobyt.
30. Všeobecný italský útok na Soči na linii Zagrado—Tržič (Monfalcone) odražen.

Červenec.

2. Dobyť Krasnik a Josefov.
5. Armáda gen. Linsingena pronikla ke Zlaté Lipě.
6. Boje s Černohorci v Hercegovině u Trebinje.
9. Rusové přešli u Krasniku k protiútoku.
11. Německé vojsko v jihozápadní Africe kapitulovalo.
13. Italské útoky na Soči odraženy.
14. Protest Rakousko-Uherska proti dovozu válečného materiálu ze Spojených států nepřítelům.

16. Německé vojsko obsazuje Prasnýš. — Počátek ofensivy proti Rusům na 1.000 kilometr. frontě.
17. Rusové přinuceni vyklízeti prostor mezi Vislou a Narevem.
19. U Sokalu přešlo naše vojsko Bug. — Úspěchy i na levém břehu Visly. — Počátek nové ofensivy italské na Soči.
20. Dobytí Kostřinu.
21. Průlom u Zvoleně proti Ivangorodu.
22. Polní opevnění před Ivangorodem proraženy Rusové zatlačeni do pevnosti. — Ústup Rusů na čáru Blonie—Gora Kalvaryja.
23. Italské pokusy o průlom na Soči trvají.
24. Postup proti Rusům na všech frontách, 120.000 Rusů zajato.

Zapomenout! Zapomenout — ano, zapomenout. To jest, co právě někdy nejvíce potřebujeme k svému štěstí. Právě jen zapomenout. A co? Všechno, co je zbytečnou přítěží v naší myslí a vzpomínce. Všechny urážky, nelaskavosti, křivdy, bezpráví a trpká zklamání — nechť to běžet, zapomeň. Škoda každého záchvěvu nervového, každé síly a silky, která se tím ztrácí. Nauč se zapomínat. Učiň to předmětem studia. Cvič se v tom. Staň se odborníkem v zapomínání. Vypěstuj tuto vlohu svého ducha k virtuositě. Pak tvá paměť bude mít značnou úlevu, nebude tolik k pamatování, snadněji se podrží věci užitečnější. Bude pak snadnější obracet pozornost k věcem příjemnějším, které stojí za čas na ně věnovaný. Ať jakékoli jest tvé zaměstnání, ať jakýmikoli problémy vědeckými se zabýváš, nezanedbej cvičiti umění zapomínání. Toto umění dodá lesku tvým očím, přispěje k úspěchu v tvých podnikcích a bude zdrojem zdraví a svěžesti pro tělo i ducha.

nisi

ČÁST POUČNÁ.

Říše Rakousko-uherská.

Národnost v Rakousko-Uhersku dle obcovací řeči v procentech domácího obyvatelstva: V zemích rakouských jest Slovanů 60.65 proc., Němců 35.58 proc., Maďarů 0.04 proc., Rumunů 0.98 proc., Vlachů 2.75 proc. V zemích uherských jest Maďarů 47.50 proc., Slovanů 26.50 proc., Rumunů 14.30 proc., Němců 10 proc.

Národní majetek v říši Rakousko-uherské

(dle statistiky dra B. Fellnera v r. 1913).

tisíc milionů K v Rakousku	tisíc milionů K v Uhrách	tisíc milionů K celkem
-------------------------------	-----------------------------	---------------------------

I. Pozemkový majetek:

28 955	19 818	48 774
t. j. 31·59%	t. j. 39·70%	t. j. 35·38%

II. Hornictví a hutnictví:

5 629	2 223	7 858
t. j. 6·14%	t. j. 4·45%	t. j. 5·75%

III. Budovy:

14 981	8 575	23 556
t. j. 16·35%	t. j. 17·18%	t. j. 17·23%

tisíc milionů K v Rakousku	tisíc milionů K v Uhrách	tisíc milionů K celkem
-------------------------------	-----------------------------	---------------------------

IV. Dopravní prostředky:

10 506	5 797	16 303
t. j. 11·46%	t. j. 11·62%	t. j. 11·93%

V. Pohyblivý majetek:

26 413	13 309	39 722
t. j. 28·82%	t. j. 26·66%	t. j. 29·06%

VI. Kapitál za hranicemi:

5 169	0 193	5 362
t. j. 5·64%	t. j. 0·39%	t. j. 0·35%

Celkový národní majetek:

91'655	49'915	141'570
--------	--------	---------

Dluhy za hranicemi:

6 925	8 395	15 320
-------	-------	--------

Čistý majetek říše:

84 730	41 520	126 250
miliard K	miliard K	miliard K.

(K majetku tomuto zahrnuje nejen soukromé vlastnictví fyzických osob, nýbrž i vlastnictví právnických osobností, jako jsou: společnosti, obce, okresy, korporace, nadace, zařízení státní atd.)

Státní správa.

Celá státní správa rozdělena jest na 9 odborů a v čele každého stojí ministr. Je tedy 9 složek státní správy:

1. ministerstvo vnitra,
2. ministerstvo zemské obrany,
3. ministerstvo kultu (bohocty) a vyučování,

4. ministerstvo financí,
5. ministerstvo obchodu,
6. ministerstvo železnic,
7. ministerstvo orby,
8. ministerstvo práv či spravedlnosti,
9. ministerstvo veřejných prací.

Hejtmanství a místodržitelství spadá pod ministerstvo vnitra. Co řídí ministerstvo zemské obrany, není těžko rozhodnouti a podobně u třetího ministerstva. Berní úřady podléhají ministerstvu financí. Pošty, telefony, telegrafy a jejich úředníci ministerstvu obchodu, o železničních netřeba říkati, kam spadá jejich správa, soudnictví má svého správce v ministerstvu spravedlnosti.

Sejdou-li se všichni ministři ku společné poradě, říkáme, že se koná ministerská rada. Přejde-li mezi ně císař, je to korunní rada. Všem ministrům říká se také kabinet. Odchod ministra z úřadu slove demise. Ministr krajan je ministr pro ochranu některé národnosti.

Ministr má slušného 20.000 korun a přídavku také 20.000 korun. Ministrpresident má platu 24.800 korun a přídavku 28.000 korun. Nejmenší ministerská pense činí 8000 korun, třebas by ministr jen jeden den úřadoval.

Evropské státy

(bez kolonií).

	km ²	obyv.	na km ²
1. Rusko s Finskem	5,389.984	138,466.900	25
2. Rakousko-Uhersko	676.616	51,390.223	76
3. Německá říše . . .	540.857	67,812.000	123
4. Francie	536.464	39,602.258	74
5. Španělsko	497.274	19,826.218	40
6. Švédsko	448.091	5,638.583	13
7. Norvéžsko	322.909	2,439.209	

	km ²	obyv.	na km ²
8. Vel. Britanie a Írsko	314.377	46,184.485	144
9. Itálie	286.610	35,238.997	133
10. Rumunsko	137.902	7,508.009	54
11. Nizozemí	34.186	6,212.701	181
12. Řecko	120.060	4,662.371	39
13. Bulharsko	114.000	4,686.300	41
14. Portugalsko	91.948	5,960.056	65
15. Srbsko	87.358	4,446.293	51
16. Švýcarský	41.298	3,753.293	91
17. Dánsko	40.373	2,775.076	69
18. Belgie	29.451	7,571.387	257
19. Turecko (evrop.)	28.100	1,891.000	67
20. Albanie	28.000	850.000	30
21. Černá Hora	14.180	435.000	31
22. Luxemburg	2.586	259.891	101
23. Andorra	452	5,231	12
24. Liechtensteinský	159	10.716	67
25. San Marino	61	11.257	181
26. Monaco	1.5	19.121	12.747

Kolonie evropských států.

	km ²	obyvatel
1. Velká Britanie: v Evropě	305	255.012
v Asii	5,258.082	324,651.388
v Africe	5,675.800	36,210.000
v Amer.	10,499.600	9,545.000
v Austral.	8,270.000	6,547.000
	29,703.787	377,208.400
2. Rusko: v Asii	17,166.520	34,893.000
3. Francie: v Africe	9,569.400	30,163.000
v Asii	803.560	14,871.588
v Americe	90.300	450.800
v Oceanii	20.737	88.100
	10,484.000	80,466.488

	km ²	obyvatel
4. Něm. říše: záp. Afrika	1,712.300	3,866.300
vých. Afrika	995.000	7,661.000
Jižní moře	245.050	639.200
Asie	552	192.000
	2,952.902	12,358.500
5. Nizozemsko: v Indii a		
N. Guinei	2,045.647	38,107.600
6. Belgie: Kongo	2,365.000	15,500.000
7. Portugalsko: v Africe	2,070.000	8,300.000
v Asii	22.806	830.000
	2,092.806	9,130.000
8. Itálie: v Africe	1,633.610	1,722.800
v Asii	46	17.000
	1.633.656	1,739.800
9. Španělsko: v Africe	378.973	1,102.768
10. Dánsko: Island, Grónsko,		
Indie	193.244	125.728

Statistika světová.

Povrch zeměkoule	509,956.000 km ²
Obsah zeměkoule	1,082.850,000.000 km ³
Poloměr zeměkoule	6.378 km
Rovník zeměkoule	40.070.368 km
Poledník zeměkoule	40.003.423 km

Pevniny (¼ povrchu zemského):

Evropa	9,923.734 km ²
Asie	44,275.130 km ²
Afrika	29,886.960 km ²
Amerika	39,222.810 km ²
Australie	8,972.584 km ²
Polární kraje	4,233.182 km ²
Veškerá pevnina	136,514.400 km ²
	5*

Oceány (¾ povrchu zemského):

Velký oceán	175,000.000 km ²
Atlantický oceán	89,860.000 km ²
Indický oceán	74,890.000 km ²
Jižní ledové moře	18,723.000 km ²
Severní ledové moře	14,978.450 km ²
Moře celkem	373,451.450 km ²

Říše ústrojná (biosféra):

Lidstva (asi) 1600 milionů.
 Živočišstva (asi) 205.000 druhů.
 Rostlinstva (asi) 85.000 druhů.

Rozdělení lidstva dle zemí:

Asie (asi)	875 mil.
Evropa	426 mil.
Afrika	170 mil.
Amerika	146 mil.
Australie	7 mil.

Stáří země udává se na **600 mil. let**. Od prvního objevení se ústrojního živlu uplynulo asi **200 milionů let**.

Počet řečí:

na světě jest 860, a to v Evropě 89, v Africe 114, v Asii 123, v Americe 417, v Australii a různých ostrovech 117.

Počet lidí dle náboženství.

Nejvíce je budhistů (Číňané, Japonci a j.) asi 500 milionů, katolíků římských, řeckých a j. 260 milionů, Mohamedánů asi 200 mil., Brahmanů (Hindové) 190 milionů, evangelíků a sektářů 174 milionů, pohanů 125 mil., pravoslavných 122 mil., židů asi 11 milionů.

Velikost a zalidnění zeměkoule.

	km ²	obyv.	na km ²
Evropa	9,973.533	452,379.000	45.4
Asie	44,450.213	871,235.000	19.6
Afrika	29,887.784	136,174.000	4.5
Amerika	39,981.723	189,534.000	4.7
Australie a oceány	8,954.668	7,760.000	0.9
Polární země	12 669.510	15 000	—
Úhrnem	145,917.421	1,657,097.000	15.0

Ze statistiky chlebovin v Rakousko-Uhersku.

Celková sklizeň v Rakousko-Uhersku obnášela v milionech metrických centů:

	r. 1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
žita	41.20	41.0	40.965	39.348	43.50	40.6	39.—
pšen.	58.34	46.7	61.858	64.124	66.12	66.5	50.—
Dohr.	99.54	87.7	102.823	103.472	109.62	107.1	89.—

Pro rok 1914 brány za základ přibližné odhady, ježto přesnější statistická data scházejí.

V Čechách podle definitivních dat zemské statistické kanceláře sklídilo se v metrických centech:

	r. 1914	r. 1913	r. 1912
u pšenice	4,687.400	4,837.000	5,139.000
u žita	8,994.600	9,943.800	10,503.800
Dohromady	13,682.000	14,780.800	15,642.800

Jak známo, jest naše produkce obilní od jisté doby i v letech poměrně dobré úrody pasivní. Rozvojem průmyslu a vzrůstem obyvatelstva zvyšuje

se domácí potřeba rychleji nežli plodnost polí. Pamětní spis obchodních komor přináší tato zajímavá čísla o vzrůstu konsumu v naší říši:

Konsum pšenice obnášel:

v průměru let	v Rakousku	v Uhrách	úhrnem
1901—1904	25.8 mil. q	30.6 mil. q	56.49 mil. q
1905—1908	29.1 „ q	31.8 „ q	60.90 „ q
1909—1912	32.0 „ q	35.6 „ q	65.20 „ q

Konsum žita:

v průměru let	v Rakousku	v Uhrách	úhrnem
1901—1904	24.2 mil. q	9.2 mil. q	33.4 mil. q
1905—1908	28.5 „ q	9.3 „ q	37.8 „ q
1909—1912	32.0 „ q	9.4 „ q	41.4 „ q

Potřeba pšenice a žita v Rak.-Uhersku činila:

v letech 1901—1904	89.8 mil. q
v letech 1905—1908	98.8 mil. q
v letech 1909—1912	106.6 mil. q

Roční spotřebu chlebovin v naší říši lze snadno zjistiti, srovnáme-li výsledky žní s dovozem a vývozem chlebovin. Dovoz a vývoz pšenice a žita obnášel:

	milionů metrických centů				
	r. 1908	1909	1910	1911	1912
vývoz	0.006	0.004	0.009	0.005	0.017
dovoz	0.273	8.031	3.149	1.860	0.441
přeb. dovozu	0.267	8.027	3.140	1.855	0.424
dom. sklizeň	99.540	87.700	102.823	103.472	109.620
spotřeba	99.807	95.727	105.963	105.327	110.044

Dovezli jsme:*)

	1911	1912
zboží kolon. (kávy a j.)	0.652 mil. q	0.648 mil. q
obilí, luštěnin, rýže atd.	7.674 mil. q	9.888 mil. q
ovoce, zelenin atd.	8.105 mil. q	8.124 mil. q
drůbeže, zvěřiny, ryb	0.259 mil. q	0.239 mil. q
zvířecích výrobků	1.391 mil. q	1.435 mil. q
mastnot	0.761 mil. q	0.721 mil. q
různých pokrmů	0.508 mil. q	0.425 mil. q

Úhrnem 19.350 mil. q 21.480 mil. q

Vyvezli jsme:**)

	1911	1912
zboží koloniálního	0.027 mil. q	—
obilí, luštěnin, rýže atd.	3.566 mil. q	4.845 mil. q
ovoce, zelenin atd.	3.206 mil. q	3.330 mil. q
drůbeže, zvěřiny, ryb	0.164 mil. q	0.156 mil. q
zvířecích výrobků	1.606 mil. q	1.831 mil. q
mastnot	0.454 mil. q	0.600 mil. q
různých pokrmů	0.050 mil. q	0.048 mil. q

Úhrnem 9.073 mil. q 10.810 mil. q

Bramborů bylo sklizeno v Čechách r. 1914 asi 32 milionů centů, r. 1913 asi 33 mil. centů.

(Dle »Akademie«).

*) V tom asi ½ mil. q nepoživatin, kromě toho obilní krmiva.

**) V tom asi ½ mil. q nepoživatin, kromě toho obilní krmiva.

Kolik jest Poláků?

Země polské rozděleny byly mezi tři státy: Rakousko, Rusko a Prusko. Dnes mají různé názvy: tak co dnes se jmenuje Haličí, v samostat. Polsku slulo Cervenou Rusí a Malým Polskem, také zemí haličskou a krakovskou. Poznaňské knížectví slulo Velkopolskem. Nynější názvy přišly až po rozdělení Polska. V pruském záboru žije Poláků: 1. v poznaňském knížectví 1,323.536, 2. v královských Prusích 578.887, 3. v knížecích Prusích 310.367, 4. v Horním Slezsku 1,284.817, úhrnem v Prusku 3,397.607. Třeba připočítati ještě 400.000 Poláků v Berlíně, Braniborsku, Vestfálsku a Porýnsku. Roku 1905 bydlilo tedy dle sčítání tehdejšího: 3,783.400 Poláků v Prusku. Během desíti let přibývá tam okrouhle 400 tisíc duší, a tak žije dnes v německé říši na 4,200.000 Poláků. Z toho ve vojsku slouží nyní okolo 400.000 mužů. Polské země v Prusku měří 54.300 čtvereč. kilometrů. — V Rakousku žijí Poláci v Haliči, ve Slezsku a v Bukovině. V Haliči z 8,000.000 obyvatelů bylo roku 1910 celkem 4,675.612 Poláků, ve Slezsku (na Těšínsku) 270.000, v Bukovině okolo 50.000. V Uhrách a v jiných rakouských zemích bylo přibližně 100.000, takže koncem roku 1910 žilo v Rakousko-Uhersku 5,100.000 Poláků čili přes 1 milion na 90.000 čtver. kilometrů. — V Rusku žije nejvíce Poláků: na Litvě, Bílé Rusi (Volyni, Podolí) v království Polském s hlavním městem Varšavou (mnohdy od Nepoláků ruské Polsko zvané). Objímají země ty 595.488 čtver. kilometrů a žije zde 29 a půl milionu lidí; z toho Poláků v království Polském nyní jest okrouhle 8,000.000, v ostatních zemích — gubernii podolské, volyňské, kijevské, vilenské, grodzieňské, miňské, mohylevské a kovenské — žilo roku 1897 Poláků 2,100.796, nyní přibližně 3,000.000.

V zemích čistě ruských žije okrouhle půl milionu Poláků. Úhrnem žije pod žezlem carovým 11½ mil. Poláků. Sečteme-li sumy ty, vidíme, že v Rakousko-Uhersku, Německu a Rusku na 740 tisících čtverečních kilometrech polské půdy žije přibližně 21,000.000 Poláků. V jiných částech světových a v jiných státech žije na 3—4 mil. Poláků, hlavně v Americe. Možno tedy počet Poláků odhadovati na 24 milionů.

Židé a Němci.

Židů je po světě rozptýleno přes 14 milionů a je zajímavé, že ač 12 milionů jich žije mimo Německo a německé kraje, mluví napořád z devíti desetin — německy. V Rusku žije největší počet židů — totiž 7 milionů a až na malé výjimky mluví neb znají skoro všichni německy.

Statistika dle Davida Trietsche uvádí tato čísla:

Země	Úhrnný počet židů	Německy mluvící židé
Rusko	7,000.000	6,780.000
Spojené státy severoamerické	2,300.000	2,200.000
Rak.-Uhersko	2,260.000	2,260.000
Německo	620.000	620.000
Turecká říše	400.000	120.000
Vel. Britanie	275.000	250.000
Rumunsko	275.000	275.000
Francie	120.000	100.000
Holandsko	110.000	20.000
Maroko	110.000	—
Recko	95.000	—
Argentina	90.000	90.000

Snáška 13,655.000 12,715.000

Země	Úhrnný počet židů	Německy mluvící židé
Přenáška	13,655.000	12,715.000
Kanada	80.000	80.000
Alžír	70.000	—
Tunis	65.000	—
Italie	60.000	—
Habeš	50.000	—
Bulharsko	50.000	10.000
Egypt	50.000	10.000
Jižní Afrika	50.000	40.000
Persie	40.000	—
Indie	20.000	—
Švýcarsy	20.000	20.000
Srbsko	20.000	10.000
Austrálie	20.000	15.000
Belgie	20.000	15.000
Afganistan	20.000	—
Ostatní země asi	50.000	20.000
Úhrnem	14,340.000	12,935.000

Kdo jsi povznese se (materiálně nebo duševně),
nezapomeň podati pomocnou ruku bratřím, kteří
čekají v dolinách slabí, nemohoucí sami dostoupiti
vrcholků hor, aby spatřili Slunce.

*

Do nesčetných milionů
lidstvo se už počítalo,
ale odečteš-li všechny,
kdo si vedou zbabělecky,
bídne nebo s ničemností,
uznáš ve žalostném stonu,
mužských, ženských že tu dosti,
ale žen a mužů málo.

Em. Fernández (Španěl).

Klíč pro vypočítávání úroků.

K zjištění úroků na jistý počet dnů vypada-
jících násobí se kapitál počtem dnů a výsledek pak
dělí se číslem srovnalosti míry úrokové.

Pro roční úroky:

na 2%	dělíme číslem	18000
na 2½%	dělíme číslem	14400
na 3%	dělíme číslem	12000
na 3½%	dělíme číslem	10286
na 4%	dělíme číslem	9000
na 4½%	dělíme číslem	8000
na 5%	dělíme číslem	7200
na 5½%	dělíme číslem	6545
na 6%	dělíme číslem	6000
na 6½%	dělíme číslem	5538
na 7%	dělíme číslem	5143
na 7½%	dělíme číslem	4800
na 8%	dělíme číslem	4500
na 8½%	dělíme číslem	4235
na 9%	dělíme číslem	4000
na 9½%	dělíme číslem	3789
na 10%	dělíme číslem	3600
na 10½%	dělíme číslem	3529
na 11%	dělíme číslem	3273
na 12%	dělíme číslem	3000

Příklad:

Kapitál 1250 K, uložený 78 dní na 5½%, dá

$$\frac{1250 \times 78}{6545} = \text{K } 44,89 \text{ úroků.}$$

Za jakou dobu se zdvojnásobí kapitál?

Při	$2\frac{0}{0}$	úrokování se zdvojnásobí				jistina za	35 let
"	$2\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	"	"	"	28	"
"	$3\frac{0}{0}$	"	"	"	"	24	"
"	$3\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	"	"	"	20	"
"	$4\frac{0}{0}$	"	"	"	"	18	"
"	$4\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	"	"	"	16	"
"	$5\frac{0}{0}$	"	"	"	"	14	"
"	$5\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	"	"	"	13	"
"	$6\frac{0}{0}$	"	"	"	"	12	"

Za jakou dobu se amortisuje jistina?

$6\frac{0}{0}$	t. j.	$5\frac{0}{0}$	úroky	$1\frac{0}{0}$	amortisace za	36 let
$6\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	$5\frac{0}{0}$	"	$1\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	30 "
$7\frac{0}{0}$	"	$5\frac{0}{0}$	"	$2\frac{0}{0}$	"	$25\frac{1}{2}$ "
$7\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	$5\frac{0}{0}$	"	$2\frac{1}{2}\frac{0}{0}$	"	$22\frac{1}{2}$ "
$8\frac{0}{0}$	"	$5\frac{0}{0}$	"	$3\frac{0}{0}$	"	20 "

Stará a nová plošná míra.

I.

1 ar = 100 m ² (čtver. metrů)
1 hektar = 100 arů = 10.000 m ²
1 jitro = 1600 čtverečních sáhů
1 korec (strych) = 800 čtverečních sáhů
1 míra = $533\frac{1}{2}$ čtverečních sáhů
1 věrtel = 200 čtverečních sáhů

II.

1 ha (hektar) = 1 jitro 1180 sáhů
= 3 korce 380 sáhů
= 5 měř 113 sáhů
1 ar (100 m ²) = 28 sáhů

III.

1 jitro = 57 arů 55 m ²
1 korec = 28 arů 77 m ²
1 míra = 19 arů 18 m ²
1 věrtel = 7 arů 19 m ²

Jitra převedeš na hektary, když počet jiter 4 násobíš a 7 dělíš, anebo lépe, když 19 násobíš a 33 dělíš.

Korce převedeš na hektary, když počet korců 2 násobíš a 7 dělíš, anebo lépe, když 19 násobíš a 66 dělíš.

Míry (měrice) převedeš na hektary, když počet měř 4 násobíš a 21 dělíš.

Jedno jitro má 3 míry.

Zeměpisná míle $\frac{1}{15}$ stupně rovníkového rovná se	7·420 km
Námořnická míle	1·85818 km
Rakouská poštovní	7·586 km
Anglická = 1760 yard	1·609 km
Americká míle	1·609 km
1000 stop anglických a ruských	304·8 m
1000 stop vídeňských	316·1 m
1000 stop německých	313·9 m
1000 stop pařížských	324·9 m

Rychlost lodí měří se na uzly. Jeden uzel = 1.852 km.

Poměrná čísla k zapamatování.

Míry délkové: 3 palce = 8 cm; 1 m = 3 střevice a 2 palce; 3 střevice = 95 cm; 5 sáhů = 9½ m; 1 loket = 78 cm; 1 m = 1¼ lokte; 4 míle = 30 km.

Míry plošné: 1 čtverečný palec = 7 cm²; 10 čtverečných střeviců = 1 m²; 7 jiter = 4 ha.

Míry duté: 2 žejdlíky = 7 dl; 5 mázů = 7 l; 1 vědro = 57 l.

Váhy: 1 lot = 1¼ dkg; 9 liber = 5 kg.

Jednice elektroměrná.

Síla elektrická vyjadřuje se jednicemi elektroměrnými. Jednice hybné síly elektrické sluje tu volt, jednice síly proudu ampère, jednice elektrického odporu ohm a jednice elektrického výkonu (práce) voltampère či watt.

Ohm jest odpor, jež při 0° C proudu elektrického klade sloupec rtuťový 106 cm vysoký a 1 mm v průměru.

Ampère jest ono množství proudu, jež procházejíc roztokem dusičnanu stříbrnatého jest s to v 1 vteřině z něho vyloučiti 0.001 g stříbra.

Volt jest ona hybná síla, jež ve vodiči s odporem 1 ohmu vyvodí proud v síle 1 ampèru.

Watt jest elektrická práce ve vodiči v 1 vte-

řině vykonaná a odpovídá 0.102 kilogramometrů*) v 1 vteřině nebo 0.24 gramkalorií.***) — 736 wattů pak rovná se jedné koňské síle.

Kilowatt rovná se 1000 wattů čili 1.36 HP.

Metrické míry a váhy.

Míry délkové: Myriametr (mym) = 10.000 m, kilometr (km) = 1000 m, metr (m) = 100 cm, decimetr (dm) = 10 cm, centimetr (cm) = 10 mm, milimetr (mm).

Míry plošné: Čtvereční myriametr (mym²) = 100 km², čtvereční kilometr (km²) = 1.000.000 m², čtvereční metr (m²) = 10.000 cm², čtver. decim. (dm²) = 100 cm², čtvereční centimetr (cm²) = 10 mm², čtvereční millimetr (mm²). Hektar (ha) = 10 a, ar (a) = 100 m².

Míry prostorové: Krychlový metr (m³) = 1.000.000 cm³, krychlový decimetr (dm³) = 1000 cm³, krychlov. centimetr (cm³) = 1000 mm³, krychlový millimetr (mm³).

Míry duté: Hektolitr (hl) = 100 l, litr (l) = 100 cl, decilitr (dl) = 10 cl, centilitr (cl) = 10 ml, mililitr (ml).

Váhy: Tuna (t) = 1000 kg, metrický cent (q) = 100 kg, kilogram (kg) = 1000 g, dekagram (dkg) = 10 g, gram (g) = 10 dg, decigram (dg) = 10 cg, centigram (cg) = 10 mg, milligram (mg).

Prodávati dle jiných než metrických měr a vah jest pod trestem zapovězeno.

*) Kilogramometr jest množství práce potřebné k tomu, aby v jedné vteřině vyneseno bylo do výše 1 m břemeno 1 kg těžké.

**) Gramkalorie rovná se množství tepla, jež hoř jest zapotřebí, aby se 1 g vody 0° zahřál o 1° C.

Starší míry a váhy.

Míle česká = 7·003 kilometry.

Sáh = 1·778 m.

Stopa = 0·296 m.

Jitro = 2 korce či strychy a více než 3 měřice 57·56 arů.

Máz o 4 žejdlících = 1·912 l.

Žejdlík = 0·48 l.

Libra čes. = 0·513 kg.

Kopa (4 mandele) = 60 kusů.

Daně.

Všeobecná daň výdělková (v kor.):

Výdělek	Daně	360	10	920	36	1800	80
180	3	440	12	1040	42	2000	90
200	4	520	16	1160	48	2200	100
240	5	600	20	1320	56	2400	110
280	6	680	24	1480	64	2600	120
320	7	800	30	1640	72	3000	140

Vojenská taxa dle zákona z 10. února 1907:

St.	Příjem přes K	Taxa K	10	3600	43	22	22000	564
			11	4000	55	23	26000	678
			12	4800	70	24	30000	795
1	1200	6	13	5600	80	25	34000	915
2	1300	7	14	6600	113	26	38000	1050
3	1400	9	15	7800	143	27	44000	1260
4	1600	13	16	9200	182	28	52000	1500
5	1800	11	17	11000	232	29	60000	1753
6	2000	17	18	13000	285	30	68000	2018
7	2400	23	19	15000	339	31	76000	2292
8	2800	29	20	17000	394	32	84000	2574
9	3200	35	21	19000	458	33	92000	2865

Daň z příjmu

dle novely ze dne 24. ledna 1914, č. 13 ř. z.

Stupnice daňová.

Stupně příjmu	Příjem nad K do	Normální sazba daňová K	Sazba i s přírůžkou pro domácnosti méně zatížené	
			10 proc.	5 proc.
1	1600—1700	13·60	Do 2400 K žádná přírůžka.	
2	1700—1800	15·20		
3	1800—1900	17·—		
4	1900—2000	18·70		
5	2000—2200	20·40		
6	2200—2400	24·40		
7	2400—2600	28·50	31·35	32·77
8	2600—2800	32·60	35·86	37·49
9	2800—3000	36·70	40·37	42·20
10	3000—3200	40·80	44·88	46·92
11	3200—3400	44·90	49·39	51·63
12	3400—3600	49·—	53·90	56·35
13	3600—3800	55·10	60·61	63·36
14	3800—4000	61·30	67·43	70·49
15	4000—4400	69·50	76·45	79·92
16	4400—4800	79·50	87·45	91·42
17	4800—5200	90·—	99·—	103·50
18	5200—5600	100·50	110·55	115·57
19	5600—6000	112·50	123·73	129·37
20	6000—6600	127·—	139·70	146·05
21	6600—7200	145·50	160·05	167·32
22	7200—7800	164·—	180·40	188·60
23	7800—8400	184·50	202·95	212·17
24	8400—9200	207·—	227·70	238·05
25	9200—10000	234·—	257·40	269·10
26	10000—11000	273·—	300·30	313·95
27	11000—12000	309·—	339·90	355·35
28	12000—13000	348·—	382·80	400·20
29	13000—14000	387·—	425·70	445·05

Daň pozemková:

Všechny pozemky jsou sepsány v katastru a o každém jest určeno, jaký čistý výnos může přinášet. Výnos pozemkové daně jest určen roční částkou 70 mil. kor., což činí 22.7% sepsaného celkového čistého výnosu. Od toho se však odečte sleva zavedená zákonem z r. 1896, jež činí 10 až 15%. Kromě toho se daň odpisuje při živelních pohodách, a od daně se osvobozují pozemky pro přirodnění.

Průměrný čistý katastrální výnos činí v kor. hal. za jitra (0.5755 ha) tyto částky:

Země	pole	louky	zahrady	vinice	pastviny	lesy	rybníky
Čechy	13 98	15 60	28 96	12 88	3 88	5 10	8 42
Morava	15 06	14 94	28 76	24 54	2 20	4 60	9 48
Slezsko	9 90	12 56	17 76	—	2 40	4 78	18 48
Celá říše	10 14	9 38	19 58	15 34	50	2 44	4 72

Průměrný počet tepů.

U dospělých 71—72 za minutu. (Ženy mají o 1 až 4.5 tepů za minutu více.)

U dětí 1—2 léta starých 110 tepů,

"	"	2—4	"	"	108	"
"	"	4—5	"	"	103	"
"	"	5—6	"	"	98	"
"	"	6—7	"	"	92	"
"	"	7—8	"	"	95	"
"	"	8—9	"	"	92	"
"	"	9—10	"	"	88	"
"	"	11—12	"	"	90	"
"	"	12—13	"	"	88	"

Množství krve 4.5—5 kg. = $\frac{1}{13}$ váhy tělesné u dospělého.

Průměrný počet dechů za minutu u dospělých 16—18, u dětí 25—30, u novorozenců asi 40.

Váha těla.

Průměrná váha novorozence 3000—3500 gr., která klesá po 4 dny o 170—222 gr. Osmý den váží opět tolik jako první den.

Stáří	Přírůstek		Průměr. váha
	deně	měsíčně	
9 dní	—	—	3250 gr.
1 měsíc	25 gr.	750 gr.	4000 "
2 "	23 "	700 "	4700 "
3 "	22 "	650 "	5350 "
4 "	20 "	600 "	5950 "
5 "	18 "	550 "	6500 "
6 "	17 "	500 "	7000 "
7 "	15 "	450 "	7450 "
8 "	13 "	400 "	7850 "
9 "	12 "	350 "	8200 "
10 "	10 "	300 "	8500 "
11 "	8 "	250 "	8750 "
12 "	6 "	200 "	8950-9000 gr.

Stáří	Roční přírůstek	Váha těla	
		hochů	děvčat
1 rok	5.75 kg.	9.0—10.0 kg.	8—9 kg.
2 "	2.0 "	11.0—12.0 "	10—11 "
3 "	1.5 "	12.5—13.5 "	11.5—12.5 "
4 "	2.0 "	14.5—15.5 "	13.5—14.5 "
5 "	1.5 "	16.0—17.0 "	15.0—16.0 "
6 "	1.0 "	17.0—18.0 "	16.0—17.0 "
7 "	2.0 "	19.0—20.0 "	18.0—19.0 "
8 "	2.5 "	21.5—22.5 "	20.5—21.5 "
9 "	2.0 "	23.5—24.5 "	22.5—23.5 "
10 "	2.0 "	25.5—26.5 "	24.5—25.5 "
11 "	2.5 "	28.0—29.0 "	27.0—28.0 "
12 "	2.5 "	30.5—31.5 "	29.5—30.5 "
13 "	2.5 "	33.0—34.0 "	32.0—33.0 "
14 "	4.0 "	37.0—38.0 "	36.0—37.0 "
15 "	4.0 "	41.0—42.0 "	40.0—41.0 "

Obyvatelstvo Rakouska

Z e m ě	Z obyvatelstva příslušného			
	českou	polskou	rusínskou	
Čechy	4,241.918	1.541	1.062	
Morava	1,868.971	14.924	563	
Slezsko	180.348	235.224	255	
<i>Země koruny české</i>	<i>6,291.237</i>	<i>251.689</i>	<i>1 880</i>	
Bukovina	1.005	36.210	305.101	
Dalmácie	1.412	301	811	
Halič	8.718	4,672.500	3,208.092	
Korutany	358	96	7	
Krajina	750	89	19	
Přímorí {	Terst s územím	565	157	33
	Gorice a Grad.	317	105	103
	Istrie	1 807	205	43
Rakousy Dolní	122.329	5.601	2.316	
Rakousy Horní	1.953	356	96	
Solnohrady	189	33	6	
Štýrsko	971	178	80	
Tyroly	4.195	377	255	
Vorarlbersko	177	37	12	
Rakousko	6,435.983	4.967.984	3.518.85	

v roce 1910.

do Rakouska přihlásilo „obcovací řeč“ :					
slovinskou	srbo-chorvatskou	německou	vlašskou a ladinskou	rumunskou	maďarskou
292	190	2,467.724	136	33	
103	767	719.435	43	9	
45	3	325.523	41	3	
440	960	3,512.682	220	45	104
80	1	168.851	36	273.254	10.391
542	610.669	3.081	18.028	7	4
144	44	90.114	21	740	104
82.212	28	304.287	82	2	—
490.978	205	27.915	369	—	2
56.916	2.403	11.856	118.959	11	13
151.546	186	4.486	90.119	7	6
55.134	168.184	12.735	147.417	883	5
1.380	429	3,130.536	1.084	139	296
81	3	840.604	33	4	16
176	11	208.009	136	1	1
409.684	151	983.252	361	7	15
546	54	525.115	385.700	3	16
63	6	126.743	5.857	12	1
1,252.940	783.334	9.950.266	768.422	275.115	10.974

Z e m ě	Jednotka peněžní	Rak. měny korun, nové	Něm.- fríské měny					Ruské měny			Anglic. měny	
			fr. c.					Rb.			Sh. Penc.	
			Mk	f	Fr.	Ct.	Rb.	Kp	Sh.	Penc.		
Rak.-Uhersko	Kor. = 100 hal.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
Amerika, Sever.	1 dollar = 100 centů	-	4	9	1	5	05	26-25	4	4	-	-
Německo	1 marka = 100 feniků	-	1	17	1	41-5	38-6	30-11	1	9-6	-	-
Belgie	1 frank = 100 centimů	-	-	-	1	25	24-7	24-7	-	-	9-6	-
Francie	1 frank = 100 centimů	-	-	-	1	80	80	24-7	-	-	9-6	-
Velká Británie	1 libra šterlinků = 20 šil. a 12 penc.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Itálie	1 lira = 100 centesimů	24	2	95	25	-	6	17-5	-	-	-	-
Rusko	1 rubl = 100 kopejek	3	81	80	1	5	24	24-7	-	-	9-6	-
Řecko	1 drachma = 100 lepta	95	3	95	4	90-65	22-2	22-2	3	2-9	8-67	-
Suýcarsko	1 frank = 100 centimů	95	80	80	2	24-5	24-7	24-7	-	-	9-6	-
Turecko	10 piatrů, 1 piatr = 40 para	2	10	80	1	80	55-5	55-5	-	-	21	-
Španělsko	1 dinar = 100 bani	95	20	80	5	32-5	31-2	31-2	4	3-12	9-6	-
Portugalsko	1 duro = 20 realů	4	20	4	26	5	38-5	38-5	4	5-8	9-6	-
Rumunsko	1 milreis = 1000 reis	4	14	4	48	5	61	24-7	-	-	-	-
Dánsko	1 lei = 100 bani	95	80	80	1	61	35-5	35-5	1	2	-	-
Švédsko	1 koruna = 100 cerc.	1	35	1	15	43-5	-	-	-	-	-	-
Dánsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Stř. zlatník, má v prům. 29 mm., koruna = 23 mm., 20hal. 21 mm., 10hal. 17 mm., 2hal. 19 mm. Kor. váží 5 gr., 20h. 4 gr., 10h. 3 gr., 2h. 3 1/2 gr., 1h. 1 2/3 gr.

Jaká byla síla vojsk stojících na Bílé Hoře?

České vojsko čítalo asi 21.700 mužů, z polovice jízdy a z polovice pěchoty, a 10 děl (šest těžkých a 4 lehká.) Bitevní čára obnášela asi 37.000 kroků. Proti nim stálo vlastní vojsko císařské s armádním velitelem hr. Bugoyem, čítající 12.220 mužů jízdy a pěchoty a 4 děla, a vojsko »katolické ligy« v čele s vévodou Bavorským Maximiliánem generálem Tillym, jež čítalo 13—14.000 mužů děl. Obsahovaly tedy spojené armády císařských a ligistů 26—28.000 mužů a měly tudíž váhu nad vojskem českým. Ku porovnání s větší válkou byla bitva na Bílé Hoře pouhou novou šarvátkou.

Egejské ostrovy v moři Egejském, o něž čílo Řecko s Bulharskem a jež budou dálež i při jednání po této válce, tvořily za turecké panství zvláštní ostrovní vilajet, rozdělený ve čtyři sandžaky. Obyvatelstva je na půl milionu, hlavně řecké, něco Mohamedánů a cizinců. Na ostrovech je na 500 řeckých škol. Nejúrodnější a největší je ostrov Rhodos a také pro obchod nejvýznačnější, pak ostrov Chios s bohatými ložisky minerálních.

Proti žizni zvláště u vojska na pochodech doporučuje se puškvorec, rostoucí skoro všude v rybnících, řekách a bažinách. Kořeny jeho možno snadno vytáhnouti z bahna zahnutou holí, větší, nebo vidlemi. Kořen zbaví se nitkových kořínků, řádně se omyje, nakrájí na kousky na prst dlouhé a dá se sušit na slunce. Usušen vydrží kolik let. Umělým sušením vyprchá mnoho etherického oleje, proto se nedoporučuje. Drží-li se kousek puškvorce v ústech, zmizí pocit žízně. Ve válce německo-francouzské roku 1870—71 vykonal puškvorec německým vojákům při únavných pochodech znamenité služby.

ZDRAVOTNICTVÍ.

Domácí lékárníčka

budiž umístěna ve zvláštní skřínce, dobře uzavřená, nejlépe nástěnná; klíč budiž uložen vždy v určitém místě, dětem nepřístupném. Všecky léky dle pečlivý nápis, léky obsahující jed jasně a nápadně označený. Lékárníčka obsahuj:

Lilový květ — thé pro pocení (v širokohrdlé hrušce nebo plechové krabici).

Žlutý — k natírání suchých rozpraskaných kůže.

Černý — k čichání při mdlobách, bezvědomí (skleněná zátka!).

Dermatol — k zasypání ran (jen dle lékařského předpisu).

Hermánkové thé — při bolení břicha, zvláště u malých dětí, při větrech.

Chloroform — s olejem k natírání rheumatických míst; jed!

Chlorečnan draselnatý — kloktadlo, na hrot nože do sklenky vody při zánětech úst, anginách, bolení v krku atd. Nepolykatí, jed!

Ibiškové thé — proti kašli.

Kamenec — roztok ve vodě ke kloktání, vyplachování úst a nosu při krvácení atd.

Kapky Hoffmannovy — 10—15 kapek na cukr při mdlobách, skleslosti.

Kyselina citronová — jako přísada k vodě horší jakosti a k přípravě limonády.

Kyseliny karbolové roztok 3procentní k desinfekci. Jed!

Kyselina vinná — přísada k vodě.

Lih kařový — ke vtírání při rheumatických bolestech.

Lipový květ — thé pro prsní choroby, pro nastužení a p.

Magnesie pálená — protijed při otravě arsenem, kyselinami, solemi, olova, rtuť a jejími sloučeninami (velká lžička do sklenky vody). Při pálení žáhy a při zácpě malých dětí (dle treby několikrát denně na hrot nože).

Manganistan (hypermangan draselnatý) — k lík do sklenky vody k vyplachování úst kloktadlo. — Protijed morfia.

Mull-gaza (prostý nebo jodoformový, sublimacírolový atd.) k pokrytí ran, vředů atd.

Náplast anglická — ke krytí drobných ran.

Ocet — protijed žiravin (soda, louh), fosforu, skleslosti, mdlobách, bezvědomí potřá se tělo.

Octan hlinitý — k obkladům na otoky, hnisání a nečisté rány, zánícené klouby atd.

Olej lněný se stejným množstvím vápenné vody přikládá se na popáleniny.

Olej mandlový pije se při otravě draslem, žiravinami, klystýry při zácpě a otravě arsenikem.

Pomoránčový květ — thé — při bolestech břicha, kolikách.

Pokroutky («celtický») větrové při kolice.

Prášek Doverův — slabší pro děti, silnější pro dospělé, 3krát denně při střevním neb plicním kataru.

Prášky šumící — osvěžující prostředek.

Prášky seidlícké — při zácpě.

Salep — odvar proti běhavce.

Senna — thé — při zácpě. Raději však užívejme Šaratice, karlovarské soli, u dětí medové vody nebo mandlového syruhu.

Soda — proti pálení žáhy, 3krát denně na hrot nože při jídle.

Sůl kuchyňská — roztok k vyplachování úst, nosu, vnitřně při krvácení z plic. Přísada do klystýrů.

Salvěj — thé — k vyplachování úst.

Bílá prsní (ibišík, sladké dřevo, květ slezu) proti vřenkášli.

Tura opiová — pouze pro dospělé — několik kapek proti průjmu. Dětem se nesmí dáti. Jed!

Malvá moučka — k zasypání při opruzeninách. — v balíčku dobře před prachem atd. chráněná. Nepřikládáti přímo na ránu, teprve na —!!!

— oulardova — jako octan hlinitý.

— k — thé při nechutenství.

Vedle toho obsahovati má domácí lékárna také Debon nejnutnější přístroje, jako desinfektor, inhalační přístroj, irrigátor, lihový kahan, kapací lahvičku na přesné odměřování předepsaného počtu kapek, klystýrku, nůžky, jedny pevnější k přestřihování obvazů a p. a jedny jemné, proštěpec (pin-cettu), stlačovadla ke stavění krve při poranění, teploměr skleněný k měření teploty těla a dřevěný k měření teploty koupelí, gramové vážky a vystřikovачku.

První pomoc.

Zážeh (úpal). Nemocného uložíme do stínu, rozepneme šat; na hlavu studené obklady, tělo třeme.

Blesk (elektrický proud). Bezvědomého probouzíme jako utopence. Chraňme se sami před proudem elektrickým.

Spáleniny (opaření). Časté náčinky s vodou čistou nebo vápennou a olivovým olejem. Gáz napuštěný vaselinem. Nesthrábatí puchýře.

Zmrznutí. Nemocného položíme do studené komory, svlečeme a třeme prohrátými šátky. Nekladme zmrzlého do tepla. Nic pít, dokud nepřišel k vědomí.

Rány otevřené vymyjeme roztokem antiseptickým, pak přiložíme čisté plátno nebo gáz nasálený tímž roztokem, na ně vatou a obvažme. Rány prsty nedotýkejme. Neberme cupaninu, ani flasy.

Krvácení. Ránu obtočíme čistým plátnem, žéným; při silnějším krvácení stáhneme úd nitrou. Při krvácení z nosu zvedneme chvíli téže strany. Studené obklady na čelo. Důkladně kus čisté vaty. Úplný klid. Žádné pavučiny, kořalka. Před příchodem lékařovým nemě přenášejme.

Zlomeniny. Nemocného uložíme vodorovně, úd zlomenému zajistíme nehybnost dlahami z lepenky a pod. Žádný náhlý pohyb. Nepokoušíme se zkoušet pohyblivost úlomků.

Pohmoždění a vymknutí. Přiložíme čistou roušku smočenou v čisté vodě a přitáhneme obvazem. Žádná dráždila!

Opilost. Lehtáním čípku a teplou vodou vzbudíme dávení. Chvillemi silná černá káva. Opilce nedráždíme. Dávené hmoty ať nepřijdou do průdušnice.

Uštknutí. Úd nad ranou podvažme. Silná káva, lihoviny. Nevyssávej, kdo má bolavá ústa.

MDloby. Vodorovná poloha s hlavou níže. Šat rozepnouti. Čerstvý vzduch. K čichání kořalku. Umělé dýchání. Nezvedejme nemocného na stolič, nezdvihejme mu hlavu.

Padoucnice. Nemocného uložíme a rozepneme. Křečovitě stažené úd nenatahujeme.

Mrtvice. Nemocný uloží se se zvýšenou hlavou, šatstvo se uvolní; na hlavu studené náčinky. Žádné, inserty vychlazené prostředky proti mrtvici.

Uškrcení. Tělo třeba vytrvale třít a zavést bu... dýchání. Po přerušnutí provazu ať se tělo vř... třít.

Utopení. Z úst vytřeme hlen a bláto. Umělé dýchání. Tělo zahříváme. Prudké otřásání bezm... tělem je nevhodno.

ha...adušení. Nemocného ihned vynesme na čerstvé... zdych, svlečme a třeme. Umělé dýchání. Nemocný nesmí ležeti na slunci, ani vdechovati... vé plyn.

Cizí tělesa a) v oku. Víčko zvedneme a je-li těleso viděti, setřeme cípem šátku nebo vatou. Oko svlažíme lázní čerstvé vody. Oko nemneme, k odstranění cizího tělesa neužívejme něčeho špičatého.

b) v uchu. Do zvukuvodu vstříkuje se olej. Ničím v uchu nerýpejme.

c) v zažívadlech. K pití olej. Zkusme přivoditi davení. Později hodně vařených bramborů. Žádné násilné pokusy cizí těleso vytáhnouti!

(Sešaveno dle dra. Duchoslava Panýrka: »Zdravověda«.)

Poranění. Při poranění mějme především na mysli, aby se do rány nedostala nečistota. Proto nedávajme na ránu ani cupaninu, ani přilipavou náplast, ani houbu, nebo špinavé plátno a dokonce již ne pavučiny atd. Rány nedotýkejme se nečistými prsty. Nečistý je i na pohled nejčistší prst, pakli jej napřed neodrhne a zvláště když nehty dobře

neočistíme. Je-li rána znečištěna hlinou, pískem atd., pak vyčistíme ji dobře uvařenou ($\frac{1}{2}$ hod.) vodou a mýdlem a pak zavažeme ji čistým, rovněž uvařeným plátnem. Takto aspoň poraněnému ne-

Když vytéká krev tmavočervená, rovnoměrným, pak jest to znamením, že jest větší krevnice. Když ale stříká z rány červená krev silným pramenem v k... pak je poraněna tepna a proto v... Povolejme co nejrychleji lékaře. Je-li zraněný vykrvácel, než se lékař dostane, se o zastavení krve. Jediným účinným prostředkem je silný tlak buďto na samou tepnu nebo na tepnu. Zraněný úd zvedneme do výšky a přitlačíme šatů. Na to položíme na ránu tlustý povazek a přitlačíme jej obvazem pevně proti ráně. Prýští-li vzdor tomu krev, pak musíme tepnu mezi prsty a ránou prsty pevně stlačiti. Při krvácení nosu posadíme krvácejícího přímo — smrkání musí se chrániti. Přitlačíme nos na krvácející straně k nosové přepážce, kde obyčejně vězí krvácení. Nepomáhá-li toto, pak vložíme dosti dlouhý čípek z vaty pokud možno hluboko do nosového otvoru a pak přitlačíme opět nos zvenčí k nosové přepážce. Při tvrdšíjším krvácení zvláště do chrátanu, přivolejme ihned lékaře. Při krvácení plic a žaludku kašle nebo vrhne nemocný krev. Krev z plic je řídká, jasně červená, pěnivá, krev z žaludku červenohnědá, částečně sražená. Uložme nemocného, zapovězme mu pohybování, mluvení, přijímání pokrmů, za to nechť polyká kousky ledu nebo není-li led, nechť pije slanou vodu. Neopomeňme přivolati lékaře.